

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

February 2025 | LV

This page is also available in:

- [ES](#)
- [BG](#)
- [CS](#)
- [DA](#)
- [EN](#)
- [DE](#)
- [ET](#)
- [FR](#)
- [EL](#)
- [GA](#)
- [HR](#)
- [IT](#)
- [LT](#)
- [HU](#)
- [MT](#)
- [NL](#)
- [PL](#)
- [PT](#)
- [FI](#)
- [RO](#)
- [SK](#)
- [SL](#)
- [SV](#)

Available Languages:

REDAKTORA SLEJA

Ievadraksts

Ziemai negribīgi dodot ceļu pavasarim, EESK gaida marta mēnesi, kad paredzēta virkne dinamisku pasākumu, kas izgaismos jauniešu un pilsoniskās sabiedrības viedokli.

Vispirms jāmin pasākums **“Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi”**, kas notiks sešpadsmito reizi. Kā zināms, pasākums “Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi” 2025. gada 13.–14. martā pulcēs gandrīz 100 jauniešus no jaunatnes organizācijām, valstu jaunatnes

padomēm un vidusskolām, kā arī 37 skolotājus no ES dalībvalstīm, kandidātvalstīm un Apvienotās Karalistes. Viņi dalīsies ar unikālu pieredzi, formulējot vienotu viedokli par tādas Eiropas veidošanu, kurā viņi vēlas dzīvot.

Viņu ieteikumus EESK varētu izmantot pēc dažām dienām rīkotajā otrajā Pilsoniskās sabiedrības nedēļā kā pamatu uz jaunatni vērstām debatēm, un ar tiem varētu iepazīstināt augsta līmeņa Eiropas iestāžu pārstāvjus.

Pēc daudzsološā sākuma 2024. gadā šā gada Pilsoniskās sabiedrības nedēļa notiks 17.–21. martā un būs veltīta tādām tematiem kā **“Kohēzijas un līdzdalības stiprināšana polarizētā sabiedrībā”**. Sociālā nestabilitāte, ekonomikas lejupslīde un plaši izplatītā neapmierinātība, it īpaši to cilvēku vidū, kuri jūtas neuzklausi un atstāti novārtā, vēl vairāk padziļina sabiedrības šķelšanos.

Lai apspriestu šīs steidzami risināmās problēmas, 2025. gada **Pilsoniskās sabiedrības nedēļā** tiksies plašs pilsoniskās sabiedrības ieinteresēto personu loks no Eiropas un trešām valstīm, nodrošinot unikālu platformu, kas dod iespēju iesaistīties kritiskās debatēs, popularizēt labas prakses piemērus un sadarboties, lai izstrādātu risinājumus, kas veicina sociālo kohēziju un stiprina demokrātisko iesaisti.

Šogad darba kārtībā apvienotas trīs svarīgas iniciatīvas: **Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijas un tīkli** (EESK Sadarbības grupas rīkotas paneldiskusijas), kas spriedīs par to, kā Eiropas pilsoniskās sabiedrības stratēģija varētu stiprināt kohēziju; **Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) diena** un loma polarizācijas mazināšanā; un **Balvas pilsoniskajai sabiedrībai piešķiršanas ceremonija**. Balva pilsoniskajai sabiedrībai, ar ko tiek novērtēta tās iniciatīvu izcilība, tiks pasniegta piecpadsmito reizi, un šogad balvas tēma ir “Cīņa pret kaitīgu Eiropas sabiedrības polarizāciju”. Balvas ieguvēji ir Beļģijas pilsoniskās sabiedrības organizācija “Daudzveidība”, Francijas pilsoniskās sabiedrības organizācija “Cerības nesēji” un Slovākijas

pilsoniskās sabiedrības organizācija "Slovākijas Debašu apvienība". Vietu sadalījums tiks paziņots ceremonijā!

Mūsu **Pilsoniskās sabiedrības nedēļa** ir savlaicīga platforma, kurā organizēta pilsoniskā sabiedrība un iedzīvotāji aicināti paust viedokli par svarīgiem jautājumiem, sākot ar pieaugošajām klimata pārmaiņu problēmām, dzīves dārdzības pieaugumu un ienākumu atšķirību palielināšanos un beidzot ar 2024. gada vēlēšanu rezultātiem visā pasaulē. Tie visi ir radījuši auglīgu augsni plašai polarizācijai.

Aicinu Jūs piedalīties šajā jēgpilnajā viedokļu apmaiņā, iesaistoties mūsu debatēs un izmantojot iespēju sarunas pārvērst pārmaiņās. Mūsu viedokļi ir svarīgi, un tos sadzirdēs, ja vien būsīm vienoti, proaktīvi un gatavi sniegt ieguldījumu saliedētākas un līdzdalīgākas Eiropas veidošanā. [Reģistrācija](#) ir sākusies! Nepalaidiet garām šo iespēju!

Laurențiu Plosceanu

Priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos

TURPMĒKIE NOTIKUMI

2025. gada 13.–14. marts

[Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi! 2025](#)

2025. gada 17.–20. marts

[Pilsoniskās sabiedrības nedēļa 2025](#)

2025. gada 18. marts

[EPI diena 2025](#)

2025. gada 26.–27. marts

EESK plenārsesija

[BEZ APLINKIEM!](#)

Gatavojoties Starptautiskajai sieviešu dienai 8. martā un Sieviešu statusa komisijas 69. sesijai (UNCSW69), kas ir galvenā globālā

struktūra sieviešu tiesību veicināšanai, EESK locekle Maria Nikolopoulou, ziņotāja atzinumam “[EESK ieguldījums ES prioritātēs ANO Sieviešu statusa komisijas 69. sesijā](#)”, raksta par ES progresu dzimumu līdztiesības jomā. Lai gan daudzi uzlabojumi ir pelnījuši atzinību, sievietēm joprojām nav ne tuvu tādas pašas tiesības kā vīriešiem. Daudzas nepilnības vēl ir jānovērš, un ir jāuzvar vēl daudzas citas cīņas.

DZIMUMU LĪDZTIESĪBA: EIROPA IR PAVEIKUSI DAUDZ, UN TAI IR JĀDARA VĒL VAIRĀK

Maria Nikolopoulou

Dažas dienas pirms mēs atzīmējam Starptautisko sieviešu dienu, un gaidot Sieviešu statusa komisijas 69. sesiju (UNCSW69), kas notiks Ņujorkā, šis ir īstais laiks pārdomāt un izvērtēt sasniegumus dzimumu līdztiesības jomā. Tas ir arī īstais laiks raudzīties nākotnē un turpināt virzību uz priekšu.

Attiecībā uz tiesisko regulējumu mēs redzam uzlabojumus: vairāk sieviešu aktīvi darbojas darba tirgū, gūst labākus ienākumus, iegūst augstāku izglītības līmeni, palielina savu politisko pārstāvību un ieņem vairāk varas amatu. Tomēr progress dalībvalstīs ir bijis lēns un nevienmērīgs.

Taču, kamēr saglabāsies strukturālā nevienlīdzība, dzimumu stereotipi un pretreakcija pret sieviešu tiesībām, sievietes joprojām būs nepietiekami pārstāvētas publiskajā telpā, politikā un STEM izglītībā, viņas būs pakļautas vardarbībai tiešsaistē un bezsaistē un viņām nebūs piekļuves uzņēmējdarbības resursiem un kapitālam. Viņas arī būs vairāk pakļautas nabadzībai laika un naudas ziņā, un darba samaksas un pensiju atšķirību novēršanai būs vajadzīgi pārāk daudzi gadi.

Virzība uz priekšu ir saistīta ar apmācību, finansējumu un apņemšanos. Mums ir vajadzīgi resursi, lai uzlabotu sieviešu prasmes saistībā ar taisnīgu digitālo un zaļo pārkārtošanos, finansētu valstu rīcības plānus vardarbības pret sievietēm apkarošanai un nodrošinātu apmācību visiem darbiniekiem, kuri strādā ar vardarbībā izdzīvojušajām.

Mums ir jāfinansē uzņēmējdarbības projekti un jāveido cenas ziņā pieejami, piekļūstami un kvalitatīvi bērnu un vecāka gadagājuma cilvēku aprūpes pakalpojumi, lai neapmaksāto aprūpes pienākumu slogu noceltu no sieviešu pleciem. Turklāt mums ir vajadzīga stingra apņemšanās izveidot drošas telpas, iesaistot vairāk sieviešu vietējos, valstu un ES parlamentos un nodrošinot viņu aktīvu līdzdalību nevardarbīgas konfliktu risināšanas un miera veidošanas procesos, vienlaikus šajos centienos arī veicinot dzimumiekļaujošas pieejas.

Turklāt plaša Eiropas Programmas 2030. gadam stratēģija palīdzētu mums daudz ātrāk panākt, ka dzimumu līdztiesība kļūst par būtisku mūsu politikas daļu. Ilgtspējīgas attīstības mērķi būtu jāīsteno kā kopums, nevis katrs atsevišķi.

Eiropas Savienībā progress ir “labs”. Taču “labs” nenozīmē pietiekami labs vīriešiem, sievietēm un meitenēm Eiropas Savienībā, kuri cīnās par dzimumu efektīvu līdztiesību turpmākajos gados. Mūsu kā pilsoniskās sabiedrības uzdevums ir pastiprināt spiedienu uz politikas veidotājiem, lai lietas ātri virzītos uz priekšu.

ES turpmākajai labklājībai.

VIENS JAUT?JUMS...

Mario Draghi un Enrico Letta 2024. gada ziņojumi ir piesaistījuši lielu uzmanību Eiropas Savienībā un tās dalībvalstīs, kļūstot par ceļvežiem, kas norāda uz kursu, pa kuru Eiropai vajadzētu virzīties, lai nodrošinātu dzīvotspējīgu nākotni. Atzinumā [“E. Letta ziņojuma un M. Draghi ziņojuma par ES vienotā tirgus darbību un konkurētspēju novērtējums”](#) EESK pauž pilsoniskās sabiedrības viedokli par šiem ziņojumiem un nāk klajā ar ieteikumiem steidzamai rīcībai. Mēs lūdzām atzinuma trīs ziņotājus — Matteo Carlo Borsani, Giuseppe Guerini un Stefano Palmieri — izklāstīt ziņojumos iekļautos priekšlikumus, kurus viņi uzskata par īpaši svarīgiem

E. LETTA UN M. DRAGHI ZIŅOJUMOS NEDR? KST MEKL?T VIEN?GI IZDEV?GO

EESK Darba devēju grupas loceklis Matteo Carlo Borsani

Pirmais un svarīgākais, ko savā atzinumā EESK aicina darīt, ir steidzami rīkoties, lai īstenotu E. Letta un M. Draghi ziņojumos minētos ieteikumus.

Uzskatu, ka tas būtu jādara visaptveroši; ziņojumos nedrīkst meklēt vienīgi izdevīgo. Tie jāīsteno kopumā, nevēršot priekšlikumus un uzmanību vienīgi uz komforta zonām un nevairoties no būtiskākajiem un strīdīgākajiem jautājumiem, piemēram, tādiem kā ieguldījumi.

Vispirms pieskaroties M. Draghi ziņojumam un ņemot vērā nenoliedzamo nozīmi, kāda ir viņa aplūkotajai prioritātei, proti, visas ES konkurētspējai, uzskatu, ka viņa ieteikumi par ES rūpniecības politiku ir ļoti svarīgi. It īpaši viņš uzstāj, ka jāveido tāda rūpniecības politika, kas spēj pārvarēt pašreizējo sadrumstaloto pieeju. Pašlaik mums ir 27 valstu rūpniecības politika, kas ne vienmēr tiek koordinēta. Tāpēc saskaņoti ES centieni dos mums iespēju nodrošināt pareizo līdzsvaru starp fiskālajiem, regulatīvajiem, tirdzniecības/muitas pasākumiem un finanšu stimuliem, kā tas raksturīgs visjaunākajai ASV un Ķīnas rūpniecības politikai, un tādējādi vienotais tirgus gūs milzīgu labumu.

Tomēr tam būtu jāiet roku rokā ar krasu uzņēmumiem uzveltā birokrātiskā sloga mazināšanu, un tāpēc es īpaši atzinīgi vērtēju E. Letta aicinājumu, ka vienotā tirgus virzībai jābūt ātrai un tālai. Viens no nozīmīgiem

E. Letta ieteikumiem ir racionalizēt birokrātisko slogu, vienkāršot administratīvās procedūras un veikt citus pasākumus, lai “mazinātu birokrātiju”, it īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Šajā saistībā EESK savā atzinumā atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par 25 % samazināt ziņošanas slogu visiem uzņēmumiem un izvirzīto mērķi samazināt MVU ziņošanas slogu par vismaz 50 %. Turklāt, pilnveidojusi un analizējusi E. Letta ieteikumu apsvērt mehānismu, kas palīdzētu likumdevējiem veikt dinamisku ietekmes novērtējumu, EESK visnotaļ atbalsta ieceri par ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi, kura jāveic likumdošanas *procesā*.

JĀRĒKOJAS ĒTRI, BET NEPAZEMINOT KVALITĒTI

EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas loceklis
Giuseppe Guerini

Pagājušajā gadā Eiropas Komisija un Eiropadome uzdeva Mario Draghi un Enrico Letta izstrādāt ziņojumus attiecīgi par ES konkurētspēju un vienotā tirgus uzlabošanu. Minētajos ziņojumos izklāstīta vērienīga Eiropas Savienības politiskā programma, kas kalpo gan kā ceļvedis, gan kā kritērijs, lai novērtētu iestāžu un politikas veidotāju apņemšanos veidot ES nākotni un spēju to paveikt.

Minētos ziņojumus var izmantot, lai novērtētu, cik efektīvi iestādes un vadītāji reaģē uz mūsdienu sarežģītajām problēmām.

EESK atzinums par ziņojumiem ir vērtīgs instruments, lai novērtētu šā jaunā politikas cikla sākumposmus. Pirmo soli atspoguļo Konkurētspējas kompass, ar ko Eiropas Komisija nāca klajā 29. janvārī. Tajā minēti vairāki augstas prioritātes priekšlikumi, kas arī uzsvērti mūsu atzinumā, piemēram, konkurētspējas jomā vērojamās atpalcības novēršana, vienotā tirgus izveides pabeigšana, regulējuma vienkāršošana bez ierobežojumu atcelšanas un atziņa, ka konkurētspēja ir atkarīga no cilvēkiem un prasmēm.

Tomēr līdztekus atpalcībai konkurētspējas jomā trūkst arī konkrētas rīcības. Līdz šim Komisija nākusi klajā ar stratēģiskiem dokumentiem, paziņojumiem un saistībām, taču līdz konkrētiem pasākumiem jāgaida vēl vairāki mēneši. Šī kavēšanās liecina, ka, kā norādīts mūsu atzinumā, ES iestādēm un dalībvalstīm arī jāuzsāk debates par ES pamatnoteikumiem un spēkā esošo Līgumu nozīmi centienos risināt mūsdienu problēmas, kurām vajadzīga ātra rīcība.

Ātra rīcība nenozīmē, ka jāpazemina kvalitāte. Eiropas Komisija to apliecināja 2020. gadā, kad tā ātri īstenoja iniciatīvu *Next Generation EU*. Šobrīd tai būtu jāizrāda tāda pati elastība.

Lai sasniegtu minētos mērķus, vajadzīga daudzšķautņaina pieeja. Ļoti svarīgi ir ātri pabeigt vienotā tirgus izveidi, taču tam ir jāiet roku rokā ar stingru apņemšanos veicināt vides ilgtspēju, ekonomisko labklājību un sociālo un teritoriālo kohēziju, jo tie ir galvenie konkurētspējas virzītājspēki.

Šim redzējumam vajadzīga arī saskaņota rūpniecības politika, kas ir tālejošāka nekā sadrumstalotās valstu pieejas un ko atbalsta ar stratēģiskiem fiskāliem un muitas stimuliem. Vienlaikus, lai veicinātu dinamiskāku

uzņēmējdarbības vidi, ir būtiski mazināt birokrātisko slogu un atbilstības nodrošināšanas izmaksas, izmantojot lietpratīgāku regulējumu un racionalizētas administratīvās procedūras.

Enerģētikas nozarē ir būtiski mazināt cenu atšķirības starp dalībvalstīm un citām pasaules ekonomikām. Tāpēc būs vajadzīgi lielāki ieguldījumi atjaunojamajos energoresursos, nodrošinot konkurētspējīgāku un ilgtspējīgāku enerģijas tirgu.

Lai atbalstītu minētos mērķus, Eiropas Savienībai ir arī jāizstrādā kopēja politika attiecībā uz Eiropas sabiedriskajiem labumiem, skaidri nosakot savas stratēģiskās prioritātes un stiprinot savu lomu pasaules mērogā.

EESK turpinās uzraudzīt šo politikas pasākumu īstenošanu, nodrošinot, ka tiek uzklauss un ņemts vērā Eiropas pilsoniskās sabiedrības viedoklis.

ES NOTEIKUMU SALĢDZINĢŠANA AR ASV VAI ĢĢNAS NOTEIKUMIEM IR FUNDAMENT? LI KĢĢDAINA

Stefano Palmieri
EESK Darba ņēmēju grupa

Letta un Draghi ziņojumi lielā mērā pārklājas, lai gan tajos sniegtā analīze un ierosinātās stratēģijas būtiski atšķiras.

Piemēram, kohēzijas politika. Letta ziņojumā tai ir centrālā loma, jo tā nodrošina, ka vienotā tirgus priekšrocības tiek kopīgotas starp visiem Savienības iedzīvotājiem un reģioniem. Tajā arī uzsvērta saikne starp kohēzijas politiku un vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kas ir būtiski, lai eiropieši varētu dzīvot un strādāt tur, kur viņi izvēlas. Turpretī Draghi ziņojums, šķiet, mazākā mērā uzsver kohēzijas politikas nozīmi un konkurētspējas sociālo un teritoriālo dimensiju. Tajā tiek apspriesta Eiropas konkurētspēja, neņemot vērā teritoriālās atšķirības, un tas nozīmē, ka vienkārši palielinot ES vispārējo konkurētspēju, tiktu atrisināti reģionālie jautājumi. Ziņojumā nav ņemts vērā tas, ka daudzos reģionos zema konkurētspēja un nelabvēlīgi teritoriālie apstākļi ir vienas monētas divas puses.

Abos ziņojumos ir atzīts, ka “ierastā pieeja” Savienībai vairs nav variants. Mūsdienu krīžu steidzamības un sarežģītības dēļ ir vajadzīgas būtiskas pārmaiņas Eiropas politikas veidošanā, iespējams, pat ar izmaiņām Līgumā. Vai mēs patiešām varam apspriest paplašināšanos, neaplūkojot vajadzību pēc dziļākas politiskās integrācijas? Šai pārejai jābūt saistītai arī ar mēroga maiņu. Pašreizējā daudzgadu finanšu shēma (DFS) ir nepietiekama, balstīta uz nedaudz vairāk nekā 1 % no ES NKI, un to ierobežo novecojusi “taisnīgas atdeves” loģika. Ir vajadzīga jauna pieeja, kuras pamatā ir “Next Generation EU” modelis. Ārkārtas problēmām ir vajadzīgi drosmīgi risinājumi, tostarp “kopīgu drošu aktīvu” emitēšana, kā tas bija pandēmijas laikā.

Gaidāmajā DFS 2028.–2034. gadam tiks pārbaudīti ES patiesie nodomi, nosakot prioritātes nākamajiem septiņiem gadiem. Šajā sakarā ir pamats sagaidīt atklātas debates par problēmām, ar kurām saskaras ES,

ņemot vērā daudzās pašreizējās krīzes, kā arī par tās galvenajiem mērķiem un kopīgajām Eiropas precēm, ko tā vēlas sniegt saviem iedzīvotājiem.

Apsverot regulējuma reformu, kā ieteikts abos ziņojumos, ir svarīgi atcerēties, ka ES ir pasaulē visprogresīvākā "sociālā tirgus ekonomika". Tās augstie ekonomiskie, sociālie un vidiskie standarti ir būtiski šā modeļa panākumiem, nevis šķēršļi. Tāpēc ES noteikumu salīdzināšana ar ASV vai Ķīnas noteikumiem ir fundamentāli kļūdaina. Visiem centieniem vienkāršot ES noteikumus joprojām ir jāaizsargā darba apstākļi, darba ņēmēju drošība, patērētāju tiesības, sociālā un ekonomiskā kohēzija un ilgtspējīga izaugsme.

Eiropa ir sapratusi, kaut arī novēloti, ka ar lielu tirgu vien vairs nepietiek. Lai virzītos uz priekšu, tai jācenšas panākt lielāku vienotību, tostarp dziļāku politisko integrāciju un patiesi vienotu politiku ekonomikas, rūpniecības, tirdzniecības, ārlietu un aizsardzības jomā. Turpmākie mēneši būs izšķiroši Eiropas nākotnes veidošanā.

PĀRSTEIGUMA VIESIS

Šķiet, ka šobrīd visi runā par konkurētspēju un deregulāciju tiek uzskatīta par burvju nūjiņu Eiropas iezīmēšanai pasaules ekonomikas dalībnieku kartē. Tomēr ir daudz veidu, kā mērīt konkurētspēju, un nav universālas atbildes uz jautājumu, cik daudz regulējuma ir par daudz. Ja debates par konkurētspēju un deregulāciju netiks risinātas uzmanīgi, tās riskē izplūst

pārmērīgi vienkāršotos, melnbaltos argumentos, kas var apdraudēt veselīgu ekonomikas politikas veidošanu. Šādi raksta mūsu pārsteiguma viesis Karel Lannoo – Eiropas Politikas pētījumu centra (CEPS) izpilddirektors.

Karel Lannoo ir CEPS – vienas no Eiropas vadošajām neatkarīgajām ideju laboratorijām – izpilddirektors. Starp viņa nesenajām publikācijām par finanšu regulējuma un Eiropas ekonomikas pārvaldības un vienotā tirgus jautājumiem ir "Saprast Eiropu" (nīderlandiešu valodā), Urzulas fon der Leienas vadītajai otrajai Komisijai iesniegts darba grupas ziņojums par finanšu nozares politiku, kā arī dažādu veidu ieguldījums akadēmiskajos izdevumos un pārskatos. Karel Lannoo bieži uzstājas ES, valstu un starptautisko iestāžu rīkotās uzklaušanās, starptautiskās konferencēs un vadītājiem paredzētās programmās. Viņš vada valstu valdību, daudzpusēju organizāciju un privātā sektora struktūru pasūtītus pētījumus. Viņa raksti regulāri parādās medijos. Karel Lannoo darbojas arī uzņēmumu un fondu valdēs un konsultatīvo padomju locekļa statusā, tostarp Nīderlandes Finanšu tirgu iestādes Kapitāla tirgu komisijā, kas ir kapitāla tirgu uzraudzības iestāde.

KONKURĒTSPĒJAS APSŪSTĒBA

Karel Lannoo

Tagad ir modē saukt Eiropu par nekonkurētspējīgu un prasīt plašu deregulācijas kampaņu ES līmenī. Tomēr tas, cik lielā mērā ekonomiskā situācija ir problemātiska, ir atkarīgs no konkurētspējas definīcijas, izmantotā apzīmējuma un etalona, kā arī no apstākļiem.

Turklāt konkurētspēja tiek pielīdzināta deregulācijai, kas ir nepareizi, it kā risinājums būtu masīva vienkāršošanas kampaņa. Tāpēc ir svarīgi panākt, ka parametri ir pareizi, lai kontrolētu diskursu, kas pretējā gadījumā varētu iziet ārpus kontroles un nonākt eiroskeptiskajā nometnē.

Konkurētspēja kā politikas mērķis ir atgriezies, kaut gan tā nekad nav zudusi – ir svarīgi atgādināt par šiem precedentiem. Ar Lisabonas stratēģiju, ko oficiāli pieņēma Lisabonas Eiropadome 2000. gada martā,

ES vēlējās kļūt par “pasaulē konkurētspējīgāko un dinamiskāko ekonomiku, kura spēj nodrošināt ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi, jaunas un labākas darbavietas un lielāku sociālo kohēziju”. Bažas par konkurētspēju Eiropas Komisijai bija jau Jacques Delors laikā – kaut vai slavenais Paul Krugman 1994. gadā publicētais raksts, kurā tiek runāts par “bīstamu apsēstību”. Tolaik Jacques Delors bija nobažījies par bezdarba pieaugumu Eiropā, ņemot vērā ASV un Japānas konkurenci, un kā risinājumu ierosināja programmu ieguldījumiem infrastruktūrā un augstajās tehnoloģijās. Mēs esam to dzirdējuši iepriekš.

Darba kārtībā jau ilgu laiku ir bijusi arī tiesību aktu vienkāršošana. Vienkāršoti tiesību akti attiecībā uz iekšējo tirgu (SLIM) sākās jau 1996. gadā, kad Eiropas Savienībā bija 15 dalībvalstis. Komisārs Charles McCreedy (2004-2009) atbalstīja regulatīvas “pauzes” 2005.–2006. gadā, līdz iestājās finanšu krīze. Komisijas priekšsēdētāja vietniekam Frans Timmermans Juncker vadītajā Komisijā tika uzdots izstrādāt labāka regulējuma programmu. Lai gan visi šie plāni bija atzinīgi vērtējami, labāk būtu pievērsties regulējuma sarežģītības pamatcēloņiem – lēmumu pieņemšanas procesam un vājam izpildei –, nevis tikai simptomu ārstēšanai. Tomēr ar 27 dalībvalstīm to ir vieglāk pateikt nekā paveikt.

Konkurētspēja, vismaz tā, kā tā ir definēta Draghi ziņojumā, vairāk attiecas uz ražīgumu un IKP izaugsmi, kas atkarībā no izmantotā denominatora var sniegt lielā mērā atšķirīgus rezultātus. Tomēr ir arī citi veidi, kā izmērīt konkurētspēju. Varētu aplūkot iekšējo konkurētspēju pretstatā ārējai konkurētspējai. Iekšēji ES šķiet vāja un ar sarūkošu produktivitāti salīdzinājumā ar ASV. Tomēr ārēji Eiropas Savienībai ir tirdzniecības un tekošā konta pārpalikums, savukārt ASV ir milzīgs tirdzniecības un tekošā konta deficīts, tomēr nešķiet, ka tā ir problēma (izņemot ASV prezidentam D. Trampam).

ES fiskālais stāvoklis ir arī daudz labāks nekā ASV vai pat Japānai, lai gan mums trūkst precīzu datu salīdzinājumam ar Ķīnu. ES budžeta deficīts 2024. gadā bija aptuveni 3,5 % no IKP, taču ASV tas bija gandrīz divreiz lielāks (6,4 %). ASV to var finansēt starptautiskajos tirgos, izmantojot dolāra globālās pozīcijas, lai gan vidēja termiņa procentu likmes ES un ASV ir atšķirīgas, un tas liecina par tirgus bažām attiecībā uz ASV ekonomiku. Pašlaik ASV dolāra tirgus aizdevumu sešu mēnešu procentu likme ir 4,8 %, savukārt eurozonā tā ir 2,5 % (Euribor).

Turklāt enerģijas cenas Eiropas Savienībā ir bijušas daudz augstākas nekā ASV kopš 2021. gada vidus, kad Putins sāka manipulēt ar cenām, kas ir konkurētspējas problēma apstrādes rūpniecībā un it īpaši Vācijā. Pašlaik enerģijas izmaksas Eiropas Savienībā ir vismaz par 50 % augstākas nekā ASV.

Energētikas politika ir vēl viens labs piemērs debatēm par regulējumu: vai problēma ir pārāk daudz regulējuma? Gluži pretēji, Eiropas Savienībai ir vienots enerģijas tirgus sadalei, bet ne ražošanai, ko joprojām kontrolē dalībvalstis. Tas rada problēmas valstīs ar pārmērīgu ražošanu, jo tas paaugstina cenas enerģijas trūkuma dēļ citās valstīs, kā tas ir Zviedrijas un Vācijas gadījumā.

Turklāt attiecībā uz digitālo nozari varētu jautāt, vai regulējuma trūkums ir labāks. Vai mēs vēlamies, lai būtu runas brīvība ASV stilā un lai nebūtu satura moderācija? Vai mēs vēlamies oligopolistisku tirgu, kāds tas ir šodien?

Šajās īsajās pārdomās uzsvērts, ka pret jebkurām debatēm par konkurētspēju un deregulāciju ir jāizturas ar vislielāko uzmanību, lai nepieļautu, ka tās kļūst par melnbaltu diskusiju, kas varētu negatīvi ietekmēt pareizu ekonomikas politikas veidošanu.

EESK JAUNUMI

Augsta līmeņa debatēs EESK atbalsta darba vietām, kurām ir jānodrošina labvēlīgu mākslīgā intelekta attīstībai

Tā kā mākslīgais intelekts pārveido darba vietu, ir ļoti svarīgi arī turpmāk veicināt antropocentrisku mākslīgo intelektu un iestāties par politikas pasākumiem, kas spēcīgu mākslīgā intelekta attīstību Eiropā līdzsvaro ar sociālo taisnīgumu un darba ņēmēju tiesībām. Šāds viedoklis izskanēja EESK rīkotajās

augsta līmeņa debatēs.

Janvāra plenārsesijā EESK rīkoja debates par mākslīgā intelekta ieviešanu darba vietās, un debatēs uzstājās arī EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**, Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietniece **Roxana Mînzatu** un Polijas ģimenes, darba un sociālās politikas ministra vietniece **Katarzyna Nowakowska**.

Atklājot debates, **O. Röpke** norādīja: “Mākslīgais intelekts ir viena no mūsdienu tendencēm, kam ir vislielākais pārveidošanas potenciāls un kas paver milzīgas iespējas un vienlaikus rada būtiskas problēmas. Šodienas debatēs vēlreiz pārliecinājamies, ka ir svarīgi MI politiku nostiprināt Eiropas sociālo tiesību pilāra principos.”

R. Mînzatu sacīja: “Domājot par mākslīgo intelektu, it īpaši darba vietā, mums būtu jāmeklē veidi, kā palielināt ieguldījumus pētniecībā un inovācijā un kā vienkāršot veidus, kā Eiropas uzņēmumi var attīstīties šajā jomā, lai mūsu pašu tehnoloģijas būtu apmācītas, balstoties uz Eiropas datiem un Eiropas vērtībām. Respektējot mūsu vērtības sociālo tiesību un līdztiesības jomā, mēs nodrošinām, ka Eiropas darba ņēmējiem

ir vienādas tiesības pasaulē ar mākslīgo intelektu vai bez tā, ka viņi tiek aizsargāti un ka tiek īstenota antropocentriska kontrole.”

K. Nowakowska atzina, ka mākslīgais intelekts darba pasaulē sniedz milzīgas iespējas paaugstināt ražīgumu un uzņēmumu konkurētspēju, bet arī raisa vairākus jautājumus par tā iespējamo ietekmi uz darbvietām un nodarbinātību, darba ņēmēju veselību un drošību, darba apstākļiem, vispārējo darbvietu kvalitāti un sociālā dialoga nozīmi.

Atzinuma par *darba ņēmējiem labvēlīgu mākslīgo intelektu* un tam pievienotā pretatzinuma pieņemšana

Pēc debatēm plenārsesijā EESK pieņēma atzinumu [*“Darba ņēmējiem labvēlīgs mākslīgais intelekts: sviras MI potenciāla izmantošanai un risku mazināšanai saistībā ar nodarbinātības un darba tirgus politiku”*](#), ko bija izstrādājusi ziņotāja **Franca Salis-Madinier**. Atzinumu pieņēma, 142 Komitejas locekļiem balsojot par, 103 — pret un 14 atturoties. Atzinumu neatbalstīja EESK Darba devēju grupa, kas iesniedza pretatzinumu.

Atzinumā EESK uzsver, ka sociālajam dialogam un darba ņēmēju iesaistei ir ļoti nozīmīga loma darba ņēmēju pamattiesību saglabāšanā un “uzticama” MI popularizēšanā darba pasaulē. Komiteja arī norāda, ka ar spēkā esošajiem noteikumiem būtu jānovērš nepilnības darba ņēmēju tiesību aizsardzībā (darbavietā) un jānodrošina, ka visā cilvēka un mašīnas mijiedarbībā kontroli saglabā cilvēks.

Darba devēju grupas pretatzinums tika pievienots atzinumam. Grupas locekļi skaidroja, ka, viņuprāt, Eiropas Savienībai jau ir instrumenti mākslīgā intelekta revolūcijas pārvaldībai un ka pašreizējais tiesiskais regulējums nodrošinās tās raitu norisi. (Im)

Jaunieši – atslēga ES un Vidusjūras reģiona partnerībai

Vidusjūras reģiona jaunieši jāiesaista visos posmos, sākot no politikas veidošanas līdz īstenošanai. Viņi veido ne tikai politiku, bet arī dzīvi, kā tika uzsvērts Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) debatēs.

Debates EESK janvāra plenārsesijā bija saistītas ar atzinuma [*“Jauniešu iesaiste sociālajā un pilsoniskajā dialogā Vidusjūras reģionā”*](#) pieņemšanu, kas ir pirmais EESK atzinums, kurā ņemts vērā šā reģiona jaunatnes pārstāvju ieguldījums. Izstrādes procesā piedalījās astoņi gados jauni pārstāvji.

Debatēs Vidusjūras reģiona komisāre **Dubravka Šuica** uzsvēra jauniešu nozīmi reģiona labklājībā, stabilitātē un noturībā. “Vidusjūras reģiona nākotne ir tā jauniešu rokās. Lai nodrošinātu kopīgu un ilgtspējīgu nākotni, mums ir tieši jāsadarbojas ar jaunajām paaudzēm, nodrošinot, ka viņu viedoklis ir mūsu politikas un prioritāšu pamatā. Kopā mēs veidosim jauno Vidusjūras paktu, ieguldot izglītībā, nodarbinātībā un izaugsme.”

EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** puda atbalstu komisāres Dubravka Šuica jaunajam paktam, kas vērsts uz ieguldījumiem, ilgtspēju un migrāciju, piebilstot, ka tā izstrādē aktīvi jāiesaista pilsoniskā sabiedrība. “Jaunatnes iesaiste ir būtiska reģiona nākotnei, un EESK ir apņēmusies nodrošināt, ka viņu viedoklis veido politiku un lēmumu pieņemšanu. Kopā ar Savienību Vidusjūrai un Annas Lindas fondu mēs cenšamies veidot mierīgu un plaukstošu Vidusjūras reģionu.”

Uzsverot, cik svarīgs ir jauno pārstāvju ieguldījums atzinumā, Anna Lindh fonda priekšsēdētāja princese **Rym Ali** norādīja, ka darbs ar jauniešiem ir ne tikai svarīgs, bet arī steidzams un ģeneratīvs. “Tik daudz ir uz spēles. Bez jauniešu līdzdalības, nepiedāvājot viņiem instrumentus vienlīdzīgai līdzdalībai, mēs nevaram veidot risinājumu nākotnei. Viņiem ir vajadzīga vieta pie galda,” viņa sacīja.

Eliane El Haber, jaunatnes pārstāve un UNESCO 4. ilgtspējīgas attīstības mērķa “Jauniešu un studentu tīkls” padomniece, atbalstīja EESK iniciatīvu aktīvi iesaistīt jauniešus, kuri pārstāv dažādus reģionālos, dzimumu, izglītības un kultūras aspektus.

EESK un SDO apvieno spēkus, lai augsta līmeņa konferencē veidotu taisnīgu un iekļaujošu MI virzību nākotnē

Mākslīgais intelekts pārveido darba pasauli vēl nepieredzētā tempā, radot gan iespējas, gan izaicinājumus darba ņēmējiem, uzņēmumiem un politikas veidotājiem. Eiropas Ekonomikas un

sociālo lietu komiteja (EESK) un Starptautiskā Darba organizācija (SDO) 3. februārī rīkoja kopīgu augsta līmeņa konferenci “Sociālais taisnīgums digitālajā laikmetā: MI ietekme uz darbu un sabiedrību”.

Augsta līmeņa konferencē ievērojami līderi – tostarp vairāki ES darba ministri – apsprieda stratēģijas mākslīgā intelekta potenciāla izmantošanai, vienlaikus pievēršoties riskiem, ko tas rada darba ņēmēju tiesībām un darba tirgiem. Šis pasākums bija nozīmīgs ieguldījums [Globālajā sociālā taisnīguma koalīcijā](#), uzsverot, ka ir vajadzīga koordinēta pieeja MI pārvaldībai gan Eiropas, gan pasaules līmenī. Šo kopīgo augsta līmeņa konferenci kopīgi organizēja EESK Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa (SOC) un SDO.

Aicinājums uz ētisku un iekļaujošu MI attīstību

Atklājot konferenci, EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** uzsvēra steidzamo nepieciešamību pēc antropocentriskas pieejas mākslīgajam intelektam un norādīja: “Mākslīgais intelekts jau tagad pārveido mūsu sabiedrību un darba tirgus, radot gan iespējas, gan izaicinājumus. EESK un tās partnerorganizācijas ir apņēmušās nodrošināt, ka mākslīgais intelekts darbojas kā sociālā taisnīguma dzinējspēks, stiprinot darba ņēmēju tiesības, veicinot iekļaušanu un novēršot jaunu nevienlīdzību. Taisnīgai un antropocentriskai MI nākotnei ir vajadzīga kolektīva rīcība – no politikas veidotājiem līdz sociālajiem partneriem un pilsoniskajai sabiedrībai –, lai nodrošinātu, ka tehnoloģijas darbojas cilvēku labā, nevis pret viņiem.”

SDO ģenerāldirektors **Gilbert F. Hounqbo** uzsvēra, cik svarīga ir proaktīva politika, lai mazinātu MI graujošo ietekmi uz darbvietām un nodarbinātību: *“Mums ir jānodrošina, ka mēs veidojam mākslīgo intelektu veidos, kas veicina sociālo taisnīgumu. Tas nozīmē vairākas darbības: atbalstīt darba ņēmējus, tostarp nodrošinot prasmes un sociālo aizsardzību; atvieglot visu lielumu uzņēmumiem un visā pasaulē piekļuvi MI tehnoloģijai, lai izmantotu produktivitātes ieguvumus; un nodrošināt, ka MI integrācija darbavietā aizsargā darba ņēmēju tiesības un veicina sociālo dialogu digitālās pārkārtošanās procesā.”*

Divās paneldiskusijās augsta līmeņa referenti dalījās ar savu ieskatu par problēmām un iespējām, ko viņi uztver MI izmantošanā, lai veicinātu pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un iekļaujošus darba tirgus un veicinātu dzimumu līdztiesību turpmākajos gados. Paneldiskusijas dalībnieku vidū bija ES valstu darba ministri **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** (Polija), **Yolanda Díaz** (Spānija), **Níki Keraméos** (Grieķija) un **Maria do Rosário Palma Ramalho** (Portugāle), kā arī Francijas valdības delegāts SDO un G7-G20, **Anousheh Karvar** (citu starpā).

Notikušajās diskusijās tika uzsvērts, ka, lai gan pastāv risks, kas saistīts ar MI izvēšanu, nav vajadzības vērsties pret šo jauno tehnoloģiju. Tomēr būtiski ir koncentrēties uz sociālo dialogu un MI ieviešanā iesaistīt darba ņēmējus, vienlaikus īpašu uzmanību pievēršot pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides centieniem. MI pareiza un kontrolēta izvēšana un regulējums palīdzēs izvairīties no būtiskiem satricinājumiem un ļaus šai tehnoloģijai samazināt atkārtotus uzdevumus, ne obligāti izraisot liela mēroga atlaišanas.(Im)

[Elektroenerģijas tirgus: EESK ierosina e-mehānismu, lai varētu regulēt, ja nepieciešams, un privatizēt, ja iespējams.](#)

Elektroenerģijas tirgus ir jāreformē tā, lai tas ne tikai sasniegtu 2050. gada klimatneitralitātes mērķrādītājus. Eiropas

Ekonomikas un sociālo lietu komiteja norāda, ka ir ļoti svarīgi nodrošināt piegādes drošību, stabilas un pieņemamas cenas un tiesības uz enerģiju, lai aizsargātu neaizsargātas grupas.

Janvārī pieņemtajā atzinumā [“Elektroapgāde un elektroenerģijas cenas nākotnē Eiropas Savienībā”](#), ko izstrādāja **Jan Dirx** un **Thomas Kattnig**, EESK atbalsta valdības izstrādāta regulējuma modeli, kur tas nepieciešams, un privāto uzņēmējdarbību, kur tas iespējams, un iesaka izveidot e-mehānismu.

E-mehānisms varētu būt valdības izveidots uzņēmums, kas elektroenerģijas tirgū pilda tirgus veidotāja lomu un kas dod iespēju panākt klimatneitralitāti, piegādes drošību un stabilas un pieņemamas cenas.

Komiteja uzskata, ka vajadzīgās izmaiņas elektroenerģijas tirgū jāveic trīs posmos:

- 1. posms – no šā brīža līdz 2030. gadam

Tiks attīstīts e-mehānisma portfelis, veidojot enerģijas ražošanas avotu (kas nerada CO₂) struktūru. Šajā periodā elektroenerģijas tirdzniecība notiks, pamatojoties uz nākamās dienas tirdzniecības principu, bet e-mehānisma ietekme uz tirgu pieaugs.

- 2. posms – no 2030. līdz 2040. gadam

E-mehānisms sasniegs savu tirgus veidotāja pozīciju un, izmantojot piegādes līgumus, kontrolēs attiecīgu daļu tirgus piedāvājuma. Nākamās dienas tirdzniecība šajā periodā attiecīgi pielāgosies.

- 3. posms – no 2040. līdz 2050. gadam

E-mehānisms optimizēs elektroenerģijas piegādes pusi, lai no 2050. gada ilgtermiņā garantētu ilgtspējīgu tādas elektroenerģijas piegādi, kas neradītu siltumnīcefekta gāzu emisijas, un nodrošinātu stabilas un paredzamas cenas. (mp)

Lai aizstāvētu savas intereses, Eiropas Savienībai ir jāpārdomā sava stratēģija Arktikā

ES leģitīmās intereses Arktikas Eiropas daļā vislabāk varēs tikt aizstāvētas kopā, izmantojot ES Arktikas stratēģiju, kas stiprina pilsoniskās sabiedrības līdzdalību visu attiecīgo lēmumu pieņemšanā. Cieša sadarbība ar Grenlandi ir būtiska arī

ilgtspējīgiem ieguldījumiem Arktikā, lai nodrošinātu reģiona labklājību un noturību.

EESK ir nākusi klajā ar pašiniciatīvas atzinumu "[Eiropas stratēģijas Arktikai izstrāde dialogā ar pilsonisko sabiedrību](#)", ko pieņēma janvāra plenārsesijā un kurā uzsvērtā Arktikas būtiskā nozīme Eiropas stratēģiskajā autonomijā, noturībā un konkurētspējā.

EESK loceklis **Anders Ladefoged**, atzinuma ziņotājs, sacīja: "Ar mūsu jauno atzinumu par ES Arktikas politiku mēs piedāvājam pilsoniskās sabiedrības perspektīvu par to, kā ES varētu izstrādāt savu politiku attiecībā uz šo reģionu, nolūkā gan rūpēties par savām interesēm, gan palīdzēt nodrošināt noturīgu un pārtikušu reģionu cilvēkiem, kuri tajā dzīvo."

EESK arī atbalsta un rosina pilnīgu apspriešanos un sadarbību ar Arktikas pirmiedzīvotājiem. Šajā sakarā EESK loceklis **Christian Moos**, atzinuma līdzziņotājs, sacīja: "Eiropas Arktikas valstu intereses vislabāk var tikt aizstāvētas kopā, izmantojot gan ES ziemeļu dalībvalstu sadarbību, gan Eiropas Arktikas stratēģiju, kurai jānodrošina pilsoniskās sabiedrības līdzdalība un vietējo un pirmiedzīvotāju tiesību ievērošana."

Grenlande, kas arī aplūkota atzinumā, saskaras ar līdzīgu situāciju kā Eiropas Arktikas reģions, ja raugāties gan uz iespējām, gan uz problēmām, kas saistītas ar straujām pārmaiņām šajā reģionā.

Attiecībā uz Grenlandi Christian Moos sacīja: “Pastiprināta Eiropas sadarbība, tostarp Grenlandē, ir ļoti svarīga ilgtspējīgiem ieguldījumiem Eiropas Arktikā, lai to padarītu par pārtikušu un noturīgu reģionu.”

Grenlandiešiem viens no galvenajiem centieniem ir stiprināt viņu kā nācijas pašnoteikšanos saskaņā ar principu “neko saistībā ar mums bez mūsu ziņas”. Tomēr ES tiek uzskatīta par ciešu sabiedroto, jo tā balstās uz tādām kopīgām vērtībām kā, piemēram, cilvēktiesības un sociālais dialogs. (at)

Eiropai j?dod priekšroka konkur?sp?jai un integr?cijai, lai saglab?tu virz?bu uz priekšu

Eiropas Savienībai vairāk jākoncentrējas uz konkurences politiku, lai stiprinātu savu globālo konkurētspēju, palielinātu ražīgumu un nodrošinātu, ka vienotais tirgus arī turpmāk ir ekonomiskā spēka pilārs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) savā janvāra plenārsesijā pieņēma atzinumu “[Konkurences politika ES konkurētspējas pamatā](#)”. Atzinumā aicināts padziļināt valstu ekonomiku integrāciju un viedākas valsts atbalsta stratēģijas, lai atraisītu Eiropas ekonomisko potenciālu un risinātu galvenās globālās problēmas, tostarp saistībā ar digitalizāciju, klimata pārmaiņām un noturību.

EESK uzsvēra, ka konkurences politikai ir izšķiroša nozīme inovācijas, ilgtspējas un ekonomikas izaugsmes veicināšanā. “Nav pretrunas starp konkurenci un konkurētspēju”, norādīja ziņotāja Isabel Yglesias. “Ar racionalizētām procedūrām, elastīgiem instrumentiem un pietiekamiem resursiem konkurences politika var veicināt ES uzņēmumu un iedzīvotāju labklājību.”

ES jaunie konkurences noteikumi, piemēram, **Digitālo tirgu akts (DTA)** un **Ārvalstu subsīdiju regula (FSR)**, jau tagad ir vērsti pret tirgus izkropļojumiem un uzlabo bloka pozīciju pasaulē. Tomēr EESK aicina veikt turpmākus pasākumus, lai modernizētu apvienošanās novērtējumus un nodrošinātu, ka inovācijas virzītas apvienošanās tiek efektīvi uzraudzītas, pat ja tās nesasniedz pašreizējās ES robežvērtības.

Atzinumā uzsvērtā valsts atbalsta būtiskā nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanā. Tomēr vāji koordinētas subsīdijas var apdraudēt ražīgumu un izaugsmi. [Pētījumi](#) liecina, ka labāka koordinācija Eiropas Savienībā varētu palielināt ražīgumu par vairāk nekā 30 %. EESK iesaka saskaņot subsīdijas visās dalībvalstīs, lai uzlabotu Eiropas vērtības ķēdes un novērstu neefektivitāti.

Svarīgi projekti visas Eiropas interesēs (IPCEI) un ierosinātais **Eiropas Konkurētspējas fonds** būtu jāveido ar Eiropas mēroga perspektīvu, lai veicinātu plaša mēroga rūpniecisko inovāciju. Šiem instrumentiem ir jānodrošina ieguvumu taisnīgs sadalījums visā Savienībā, veicinot ilgtspēju un noturību.

EESK uzsver: lai ES kļūtu par pasaules līderi, ir jānodrošina:

- lielāka integrācija, lai samazinātu subsīdiu nepareizu piešķiršanu un palielinātu ražīgumu;
- stingrāki noteikumi, lai ņemtu vērā iedzīvotāju aizsargāšanu Eiropas inovāciju;
- vienlīdzīgas un tīrākas konkurences un valsts atbalsta procedūras, lai palielinātu efektivitāti; un
- līdzsvarota apvienošanas politika, kas veicina inovāciju, ilgtspēju un ieguldījumus infrastruktūrā. (1)

EESK aicina reformēt ES valsts atbalsta noteikumus, lai atbalstītu sociālās ekonomikas struktūras

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir nākusi klajā ar aicinājumu grozīt Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumus, lai atzītu un labāk ņemtu vērā sociālās ekonomikas struktūru, kurām ir izšķiroša loma sabiedrības problēmu risināšanā, vajadzības.

Atzinumā "[Kā atbalstīt sociālās ekonomikas struktūras saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem: pārdomas pēc ieteikumiem no Enrico Letta ziņojuma](#)", kas tika pieņemts janvāra plenārsesijā, EESK brīdina, ka spēkā esošie noteikumi nenodrošina pienācīgu atbalstu šiem uzņēmumiem, kuri bieži vien savu peļņu reinvestē centienos sasniegt sociālos mērķus, nevis sadala to ieguldītājiem.

"Vēlamies vairāk informēt cilvēkus par ieguvumiem, ko efektīvs konkurences regulējums un valsts atbalsts sniedz gan sociālās ekonomikas uzņēmumiem, gan visai vispārējās nozīmes pakalpojumu sistēmai," norādīja atzinuma ziņotājs **Giuseppe Guerini**.

Sociālās ekonomikas struktūrās — sākot no kooperatīviem līdz savstarpējām sabiedrībām un fondiem — visā ES ir nodarbināti vairāk nekā 11 miljoni cilvēku, t. i., 6,3 % strādājošo iedzīvotāju. Tās darbojas tādās jomās kā sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi, atjaunojamā enerģija un nabadzības mazināšana. Neraugoties uz to ieguldījumu, daudzas no tām saskaras ar sistēmiskiem šķēršļiem ilgtermiņa ieguldījumu kapitāla nodrošināšanai un publiskā iepirkuma procesu navigācijai, jo pašreizējā tiesiskajā regulējumā bieži vien nav ņemts vērā to bezpeļņas vai solidārais raksturs.

EESK atzinumā cita starpā uzsvērts, ka publiskās iestādes nepietiekami izmanto esošos instrumentus, piemēram, Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR) un satvaru vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem (VTNP).

Tāpēc Komiteja aicina vienkāršot un modernizēt VGAR pārāk sarežģītos un novecojušos noteikumus par atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju un darba ņēmēju ar invaliditāti nodarbinātībai saskaņā ar dažiem ieteikumiem, kas sniegti Letta ziņojumā par vienoto tirgu.

Lai gan nesenais *de minimis* atbalsta maksimālo apjomu palielinājums — 300 000 EUR parastajiem uzņēmumiem un 750 000 EUR VTNP struktūrām — ir atzinīgi vērtējams, EESK arī norāda, ka pielāgotāki

instrumenti, piemēram, VGAR vai īpaši VTNP noteikumi, labāk apmierinātu sociālās ekonomikas struktūru vajadzības tādās jomās kā veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi. (II)

Konkrētās reformas un izlēmīgi soči, kas vajadzīgi noturīgai, konkurētspējīgai un iekšējai ekonomikai

Salīdzinājumā ar saviem globālajiem līdziniekiem, piemēram, Amerikas Savienotajām Valstīm, eurozona saskaras ar neatliekamām problēmām: zems darba ražīgums, konkurētspējas vājināšanās un ekonomiskās dinamikas palēnināšanās. Lai apvērstu šo tendenci, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) aicina steidzami izstrādāt koordinētu stratēģiju.

Savā atzinumā "[*Eurozonas ekonomikas politika \(2025\)*](#)" EESK izklāsta plānu, kā veicināt izaugsmi, padziļinot iekšējo tirgu, samazinot regulatīvo birokrātiju un nodrošinot fiskālo ilgtspēju. Tajā pašā laikā rīcībpolitikām jābūt vērstām uz tādām transformatīvām tendencēm kā mākslīgais intelekts (MI) un sabiedrības novecošanas radītais spiediens.

Pēc ārējiem satricinājumiem, piemēram, Covid-19 pandēmijas un enerģētikas krīzes, eurozona saskaras ar ievērojamiem ekonomikas izaicinājumiem. Lai gan ir veikti stabilizācijas centieni, tādi jautājumi kā iekšējā nenoteiktība, demogrāfiskās pārmaiņas un pieaugošais fiskālais spiediens prasa drosmīgas reformas.

EESK ierosina trīspakāpju pieeju produktivitātes un konkurētspējas uzlabošanai: iekšējā tirgus padziļināšana, rūpniecības politikas koordinēšana un birokrātijas mazināšana. Fiskālajai ilgtspējai ir izšķiroša nozīme, un tai ir vajadzīga līdzsvarota sistēma, spēcīgāka ES sadarbība un centieni izmantot neizmantotos ieņēmumus. Investīcijas joprojām ir vājš punkts, un ir vajadzīga paplašināts riska kapitāls un inovācijām labvēlīgas rīcībpolitikas.

Būtiska nozīme ir arī darba tirgus noturībai, kas prasa elastību, taisnīgu atalgojumu, sociālā nodrošinājuma reformas un MI virzītu prasmju pilnveidi. EESK uzsver, ka ir vajadzīga kopīga pārskatatbildība starp ES un tās dalībvalstīm, atbalstot labāku politikas koordināciju. Ar izlēmīgu rīcību un stratēģiskiem ieguldījumiem eurozona var veidot noturīgu, konkurētspējīgu un ilgtspējīgu ekonomiku nākotnei (tk).

Eiropas virzība uz IAM pal?nin?s, un steidzami j?r ?kojas p?rtikas sist?mu jom?

Eiropas virzība uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM) ir ievērojami palēninājusies, un tas raisa bažas par 2030. gada mērķrādītāju sasniegšanu. ANO Ilgtspējīgas attīstības risinājumu tīkla (SDSN) publicētajā [2025. gada ziņojumā par Eiropas ilgtspējīgu attīstību](#) norādīts, ka laikposmā no 2020. līdz 2023.

gadam progress virzībā uz IAM sasniegšanu bija uz pusi lēnāks nekā iepriekšējā periodā novērotais.

Laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam progress paātrinājās par 1,9 punktiem, bet turpmākajos gados tas palēninājās līdz tikai 0,8 punktiem. Palēnināšanās saistīta ar pieaugošajām ekoloģiskajām, sociālajām un ģeopolitiskajām problēmām. 2. IAM (Bada izskaušana) joprojām rada nopietnas bažas, jo pārtikas nodrošinājuma un ilgtspējas problēmas joprojām pastāv visā Eiropā.

Īpašā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) [pētījumā](#) uzsvērtā nepieciešamība mainīt uzturu, lai atbalstītu ilgtspējīgu lauksaimniecību un sabiedrības veselību.

Tagad Eiropas Savienībai ir jauna vadība, un eksperti aicina īstenot efektīvāku politiku un veikt investīcijas, lai paātrinātu progresu virzībā uz IAM sasniegšanu. Būtiska loma ir globālajai sadarbībai un finansējumam, un paredzams, ka ceturtajā Starptautiskajā konferencē par attīstības finansēšanu, kas 2025. gada jūnijā notiks Spānijā, uzmanība tiks pievērsta ilgtspējai vajadzīgā finansiālā atbalsta palielināšanai.

Ilgtspējīgas attīstības risinājumu tīkla (SDSN) priekšsēdētāja vietnieks un ziņojuma galvenais autors **Guillaume Lafortune** brīdina, ka pieaugošā ģeopolitiskā spriedze sarežģī centienus ilgtspējas jomā, taču viņš nezaudē optimismu.

“Pasaule kļūst arvien bīstamāka, nestabilāka un nenoteiktāka,” viņš teica. “Vienlaikus cilvēki, it īpaši jaunieši, vēlas ilgtspējīgu attīstību. Ņemot vērā pasaules ekonomikas apmēru un pieejamās tehnoloģijas, pasaule varētu pilnībā panākt ilgtspējīgu attīstību.”

“Ilgtspējīgas pārtikas sistēmas ir būtisks virzītājspēks virzībā uz IAM sasniegšanu. Lai paātrinātu rīcību, mums vajadzīgi vērienīgāki mehānismi, kas aizsargātu lauksaimnieku, mazo pārtikas ražotāju un citu ieinteresēto personu iztikas līdzekļus visā pārtikas piegādes ķēdē. Taču mums arī jānovērš nevienlīdzīgs sadalījums un jānodrošina taisnīga pārkārtošanās,” sacīja EESK Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides (NAT) specializētās nodaļas priekšsēdētājs **Peter Schmidt**, kurš vienlaikus aicināja vairāk iesaistīt pilsonisko sabiedrību.

Tā kā atlikuši tikai pieci gadi, Eiropas Savienībai jāizšķiras: rīkoties izlēmīgi vai riskēt ar to, ka tā nespēs izpildīt savas saistības attiecībā uz ilgtspējīgu un taisnīgu nākotni. (ks)

ES balvas bioloģiskās ražošanas jomā (2025): Piesakieties tagad!

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 11. februārī jau ceturto reizi izsludināja uzaicinājumu iesniegt pieteikumus uz ES balvām bioloģiskās ražošanas jomā. To var izdarīt līdz 2025. gada 27. aprīlim.

Šīs balvas tiek pasniegtas izcilniekiem bioloģiskās vērtības ķēdē, atzinīgi novērtējot izcilu ieguldījumu tādās kategorijās kā labākais bioloģiskais lauksaimnieks, pilsēta, reģions, pārtikas pārstrādes MVU, mazumtirgotājs un restorāns / ēdināšanas pakalpojumu sniedzējs. EESK pārbauda trīs kategorijas:

- Labākais bioloģiskās pārtikas pārstrādes MVU
- Labākais bioloģisko pārtikas produktu mazumtirgotājs
- Labākais bioloģiskais restorāns / ēdināšanas pakalpojumu sniedzējs

Uzvarētāji tiks paziņoti ES Bioproduktu dienā – 2025. gada 23. septembrī. Pieteikties var bioloģiskajā ražošanā iesaistītās ieinteresētās personas, tostarp lauksaimnieki, pārstrādātāji, mazumtirgotāji un publiskās iestādes.

Lai uzzinātu vairāk par atbilstību un pieteikumiem, apmeklējiet Eiropas Komisijas [tīmekļa vietni](#). Jautājumus par EESK pārvaldītajām kategorijām var sūtīt uz e-pasta adresi EUorganicawardsEESC@eesc.europa.eu.

Šī iniciatīva atbalsta ES Bioloģiskās ražošanas attīstības rīcības plānu, veicinot bioloģisko ražošanu un patērētāju informētību. (ks)

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa 2025 – pievienojieties sarunām!

No 17. līdz 20. martam otro reizi norisināsies EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļa (2025), kuras laikā galvenā uzmanība tiks pievērsta saliedētības un līdzdalības stiprināšanai polarizētā

sabiedrībā. Reģistrējieties [šeit](#)!

Vēl var reģistrēties otrajai EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļai, kuras laikā Eiropas pilsoniskā sabiedrība, ES politikas veidotāji, eksperti, žurnālisti un citas ieinteresētās personas pulcēsies, lai apspriestu vienu no mūsdienu aktuālākajām problēmām, proti, kā cīnīties pret mūsu sabiedrības polarizāciju.

Polarizācija, ko veicina vienlaicīgas krīzes – sākot ar pandēmiju un klimata pārmaiņām līdz dzīves dārdzības pieaugumam un ienākumu atšķirību palielinājumam –, ir izplatījusies visā ES un ārpus tās, padziļinot sociālo šķelšanos, mazinot uzticēšanos demokrātiskām iestādēm un apdraudot kopienas vienotību.

Šajā kontekstā **Pilsoniskās sabiedrības nedēļa 2025** ir drosmīgs aicinājums rīkoties, lai veicinātu sociālo saliedētību un stiprinātu demokrātisko līdzdalību. Pateicoties intensīvām debatēm un sadarbības semināriem, šis četru dienu forums nodrošinās unikālu iespēju visiem dalībniekiem iesaistīties svarīgās diskusijās, apmainīties ar paraugpraksi un kopīgi izstrādāt praktiskus risinājumus.

Kas gaidāms?

Pilsoniskās sabiedrības nedēļā (2025) notiks **EESK Sadarbības grupas** vadītas paneldiskusijas, kā arī **Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) diena** un **EESK balvas pilsoniskajai sabiedrībai** pasniegšanas ceremonija.

Nedēļu sāks pārdomas raisoša programmatiskā runa, ar ko uzstāsies zinātniece, rakstniece un politiskā komentētāja **Albena Azmanova**, kura ieskicēs kontekstu, veidojot pamatu turpmākajām debatēm.

Pēc tam augsta līmeņa paneldiskusijā mēs apspriedīsim tematu **“Vēl aizvien vienoti dažādībā?”**. Paneldiskusijas dalībnieku vidū būs Eiropas Parlamenta priekšsēdētājas vietnieks **Younous Omarjee**; pilsoniskās sabiedrības ministre **Adriana Porowska**, kas pārstāvēs Polijas prezidentūru; EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**; EESK Sadarbības grupas līdzpriekšsēdētāja **Brikena Xhomaqi**; Eiropas Kustības ģenerālsekretārs **Petros Fassoulas**; Moldovas Jaunatnes padomes pārstāve **Mādālina-Mihaela Antoci**.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļas laikā mēs pētīsim, kā pilsoniskā izglītība var palīdzēt pārvarēt sašķeltību, kā Eiropa var uzņemties vadošo lomu inovācijā, neapdraudot savas vērtības, un kā padarīt mājokļus cenas ziņā pieejamākus un ilgtspējīgākus, vienlaikus novēršot enerģētisko nabadzību un atbalstot vairāku paaudžu kopdzīvi. Mēs izskatīsim arī veidus, kā stiprināt pilsonisko sabiedrību, izmantojot publisko un filantropisko atbalstu, kā nodrošināt, ka ES politika atspoguļo vietējās vajadzības zaļās un zilās pārkārtošanās procesā, un kā efektīvāk atzīt un aizsargāt pilsonisko sabiedrību un sadarboties ar to visā Eiropā.

Īpaša sesija, ko rīkos kopā ar Eiropas Parlamentu, būs veltīta **daudzgadu finanšu shēmai (DFS)** un tās ietekmei uz pilsonisko sabiedrību.

EPI diena 2025

EPI dienā, 18. martā, uzmanības centrā būs spēcīgais līdzdalības demokrātijas instruments, proti, **Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI)**. Ar Lisabonas līgumu ieviestā iniciatīva dod iespēju pilsoņiem aicināt Eiropas Komisiju ierosināt jaunus ES tiesību aktus par konkrētu jautājumu. Lai Komisija to apsvērtu, organizatoriem ir jāsavāc 1 miljons parakstu savas iniciatīvas atbalstam.

Augsta līmeņa diskusijās un interaktīvos darbsemināros dalībnieki analizēs svarīgus tematus, piemēram, EPI lomu polarizācijas novēršanā un veidus, kā panākt spēcīgāku atbalstu visās dalībvalstīs. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, kā pilsoniskās sabiedrības organizācijas var aktīvi piedalīties EPI procesā, lai pilsoņu viedoklis tiktu sadzirdēts Eiropas politikas veidošanā.

Dalībniekiem būs arī unikāla iespēja nepastarpināti sazināties ar bijušajiem, pašreizējiem un nākamajiem EPI organizatoriem, lai apmainītos ar paraugpraksi un pieredzi, kas gūta viņu pašu kampaņās.

Turklāt pasākumā tiks uzsvērts, ka ietekmes stratēģijas ir nozīmīgas, lai uzlabotu EPI un pilsoņu paneldiskusiju efektivitāti, un galvenā uzmanība tiks pievērsta tam, lai sekmētu ES iestāžu normatīvos

pēcpasākumus.

2025. gada balva pilsoniskajai sabiedrībai

Pilsoniskās sabiedrības nedēļas (2025) pēdējā dienā tiks pasniegta arī **EESK 15. balva pilsoniskajai sabiedrībai**.

Balvas mērķis ir norādīt uz ļoti vērtīgo pilsoniskās sabiedrības devumu Eiropas identitātes un pilsoniskuma veidošanā un kopējo Eiropas integrāciju stiprinošo vērtību popularizēšanā. To katru gadu piešķir privātpersonām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām par to inovatīvajiem un radošajiem bezpeļņas projektiem par dažādiem tematiem, kas skar ES.

Šogad balvu piešķirs trim projektiem, kuru mērķis ir cīnīties pret nevēlamo ES sabiedrības polarizāciju.

Nedēļu noslēgs dinamiska sesija, kurā piedalīsies Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieks (vēl jāapstiprina); Eiropas Parlamenta priekšsēdētājas vietniece **Katarina Barley**; EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke**; Serbijas fonda "Demokrātijas centrs" ģenerālsekretāre **Nataša Vučković**.

Piedalieties sarunā!

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa (2025) – saturīgas debates četru dienu garumā, iedvesmojoši augsta līmeņa referenti un lieliskas kontaktu veidošanas iespējas – solās būt pasākums, ko nedrīkstat palaist garām. Piesakieties jau šodien un pievienojieties, lai mūsu sarunas pavērtu ceļu pārmaiņām. Jūsu balss ir svarīga saliedētākas un vairāk uz līdzdalību orientētas Eiropas veidošanā!

Pilna programma pieejama [šeit](#).

Reģistrējieties līdz 12. martam [šeit](#). (ma)

EESK gadskārtējais jaunatnes pasākums – rītdienas vadītāju tikšanās

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) 2025. gada 13. un 14. martā rīkos gadskārtējo jauniešiem veltīto pasākumu “Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi!” (YEYS), kurā piedalīsies vairāk nekā

130 dalībnieki no visas Eiropas un trešām valstīm. Šis unikālais pasākums pulcē vidusskolēnus, jaunatnes organizāciju pārstāvjus un valstu jaunatnes padomju delegātus vecumā no 16 līdz 25 gadiem un no visām 27 ES dalībvalstīm, 9 kandidātvalstīm un Apvienotās Karalistes.

Ar dažādiem darbsemināriem, paneldiskusijām un debatēm pasākums nodrošinās forumu, kurā jaunieši varēs aktīvi piedalīties Eiropas nākotnes veidošanā. Šogad pasākuma tēma ir “Dot vārdu jauniešiem”, un dalībnieki spriedīs par tādiem svarīgiem tematiem kā ilgtspēja, sociālā iekļaušana, digitālā pārveide u. c.

Šo debašu rezultāti un gūtās atziņas tiks apspriestas EESK rīkotajā otrajā [Pilsoniskās sabiedrības nedēļā](#) un popularizētas arī Eiropas Jaunatnes dienās, ko Eiropas Parlaments 2025. gada jūnijā rīkos Strasbūrā.

Pasākums liecina par to, cik svarīgi ir jauniešu aktivitāti integrēt pilsoniskajā darbībā, līdzdalības demokrātijā un Eiropas politikas veidošanā.

GRUPU JAUNUMI

Konkurētspējas kompass: savlaicīgs solis Eiropas ekonomikas dzinējspēka atjaunošanai

Stefano Mallia, EESK Darba devēju grupas priekšsēdētājs

Eiropas Komisija 29. janvārī pieņēma Konkurētspējas kompasu, kas ir izšķirošs un savlaicīgs solis, lai atjaunotu Eiropas ekonomikas dzinējspēku, kurš iezīmēs ES kursu nākamajiem pieciem gadiem.

ES darba devēji jau sen ir atbalstījuši [visaptverošu konkurētspējas programmu](#), un mēs atzinīgi vērtējam kompasa trīs pilārus: inovācijas un produktivitātes plaisas novēršanu, dekarbonizācijas un konkurētspējas apvienošanu un atkarības samazināšanu, lai nodrošinātu piegādes ķēdes. Tie ir būtiski, lai nodrošinātu, ka Eiropa var konkurēt pasaules mērogā, piesaistīt un noturēt talantus un veicināt inovāciju.

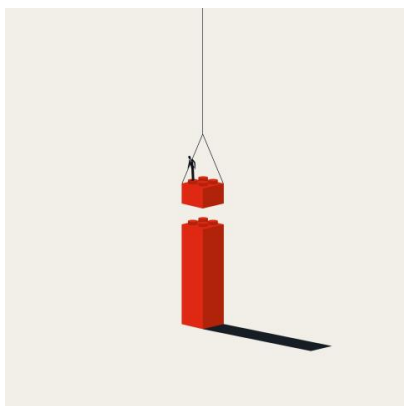
Tomēr kompasa galīgie panākumi ir atkarīgi no konkrētu pasākumu izstrādes un to savlaicīgas īstenošanas. Izšķiroša nozīme būs tādām svarīgām iniciatīvām kā Omnibus vienkāršošanas pakete, tīras rūpniecības kurss un horizontālā stratēģija vienotā tirgus padziļināšanai. Tomēr mainītās stratēģijas un izteiksmīgie nosaukumi vien nevar mūs pasargāt no nākotnes izaicinājumiem.

Piemēram, **tiesiskā regulējuma vienkāršošana** ir pirmais un steidzamākais solis. Ir būtiski samazināt apgrūtinošo birokrātiju un veicināt ātrumu un elastību. Pārāk ilgi ES uzņēmumiem ir bijušas grūtības ar pārmērīgu sarežģītību un gausu lēmumu pieņemšanu. Mums ir arī jāpilnībā īsteno **konkurētspējai veltīta pārbaude**, lai jaunie likumdošanas un regulatīvie pasākumi atbalstītu uzņēmējdarbības izaugsmi, nevis to kavētu.

Kompass pamatoti ir vērsts uz **inovācijas veicināšanu, izmantojot stabilu kapitāla tirgu savienību**, un strukturālo šķēršļu novēršanu, lai **atraisītu Eiropas potenciālu dziļo tehnoloģiju, tīras enerģijas un progresīvas ražošanas jomā**, vienlaikus radot auglīgu ekosistēmu jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem.

Nepabeigtā kapitāla tirgu savienība patiešām ir atgādinājums, ka mēs nevaram atļauties nekādu kavēšanos. Lai gan kompass veicina valstu valdību ieguldījumu labāku koordināciju, tajā trūkst skaidra plāna par citiem kopīgiem finansējuma avotiem. Taču pasaule mūs negaidīs.

Sacensība turpinās, un tagad ir laiks pārslēgties uz augstāko pārnese. Konkurētspējas atraisīšana nav tikai ekonomiska nepieciešamība, bet gan priekšnoteikums kopīgai labklājībai visiem. **Eiropas uzņēmumi ir un arī turpmāk būs daļa no risinājuma.**

Konkurētspēja par katru cenu? Eiropa nedrīkst pieņemt sociālo un darba tiesību ierobežošanu

Sagatavojusi EESK Darba ņēmēju grupa

EESK Darba ņēmēju grupa brīdina, ka ES centienos saglabāt konkurētspēju pasaules ekonomikā nevajadzētu ierobežot sociālās un darba ņēmēju tiesības. Izskanot aicinājumiem veicināt liberalizāciju, ES nedrīkst atkāpties no svarīgiem tiesību aktiem, piemēram, Eiropas sociālo tiesību pīlāra.

Ņemot vērā *M. Draghi* un *E. Letta* ziņojumu ieteikumus, Komisija nākusi klajā ar paziņojumu par konkurētspējas kompasu, kura mērķis ir veicināt uzņēmumu darbību, un šā mērķa sasniegšanu iecerēts papildināt ar paziņojumā ierosinātajām horizontālajām iniciatīvām. Šie pūliņi būs vēsti uz Eiropas konkurētspējas stiprināšanu.

Darba ņēmēju grupa pauž nopietnas bažas par to, ka šajā procesā var tikt ierobežotas sociālās un darba ņēmēju tiesības, jo ES, šķiet, ir nolēmusi par katru cenu neatpalikt no citām konkurētspējīgām ekonomikām.

Tāpēc Darba ņēmēju grupa ierosinājusi virkni pašiniciatīvas atzinumu, kuros konkurētspējas jautājums aplūkots no cilvēkkapitāla pievienotās vērtības viedokļa. Tāds ir izskanējušais priekšlikums atzinumam "Arodbiedrību loma produktivitātes uzlabošanā". Atzinuma mērķis būs parādīt, ka Eiropas Savienībā produktivitātes virzītājspēks (kas ietekmē konkurētspēju) galvenokārt ir ieguldījumi cilvēkkapitālā (darba ņēmēji), kā arī tehnoloģijās un inovācijā.

Šajā saistībā uzsvērta arodbiedrību būtiskā nozīme, jo tās apvieno darba ņēmējus, izmantojot darba koplīguma slēgšanas sarunas un kolektīvu rīcību, veidojot darba tirgus dinamiku, lai palīdzētu izpildīt solījumu nodrošināt ekonomikas konkurētspēju.

Tāpat gaidāmā Darba ņēmēju grupas pētījuma mērķis būs analizēt un izvērtēt to ES tiesību aktu pašreizējo stāvokli, kas saistīti ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru. Pētījums būs svarīgs sociālās politikas uzraudzības instruments, jo paredzams, ka Eiropa, meklējot taisnāko ceļu uz konkurētspēju, uzmanību galvenokārt veltīs ekonomikai.

Visbeidzot interešu grupas "Darba ņēmēji – par plašāku demokrātisko līdzdalību" aprīļa sanāksmē Darba ņēmēju grupa analizēs ierosinātos pasākumus, kuru mērķis ir samazināt uzņēmumu regulatīvo slogu (tas tiek uzskatīts par faktoru, kurš mazina Eiropas konkurētspēju), un to ietekmi uz ES tiesību aktiem, kas aizsargā darba ņēmējus un vidi, it īpaši saistībā ar pienācīgu rūpību ilgtspējas jomā un korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu.

Jaunaj? EESK pētījums galven? uzman?ba piev? rsta cenas ziņ? pieejamiem un ilgtspējīgiem mājok ?iem Eiropas Savien?b?

Sagatavojsi EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupā

No 2010. gada līdz 2022. gadam mājokļu cenas Eiropas Savienībā ir pieaugušas par 47 %. Tajā pašā laikposmā īres maksa ir palielinājusies par 18 %. Saskaņā ar Eurostat datiem 2023. gadā

vairāk nekā 10 % mājaimniecību pilsētās un 7 % mājaimniecību lauku apvidos par mājokli tērēja vairāk nekā 40 % no saviem izmantojamajiem ienākumiem. Lai labāk izprastu, kā mēs varam panākt, ka mājokļi kļūst cenas ziņā pieejamāki un ilgtspējīgāki visiem eiropiešiem, EESK pasūtīja pētījumu, kurā aplūkoti attiecīgi politiskie risinājumi. Šajā intervijā pētījuma līdzautorēs, proti, ekonomiste Agnieszka Maj, kā arī Sociālo un ekonomisko pētījumu centra (CASE) Vides, enerģētikas un klimata pārmaiņu direktore Karolina Zubeļ, apspriež tā galvenos konstatējumus.

Par ko ir šis EESK pētījums, un kāpēc tas ir svarīgs?

Šajā [pētījumā par cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem mājokļiem Eiropas Savienībā](#) analizēta nepieciešamība pēc cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem mājokļiem Eiropas Savienībā un uzsvērtā digitalizācijas (mākslīgā intelekta, digitālo būvatļauju, attiecīgo datubāzu) un sociālās ekonomikas struktūru nozīme. Pateicoties gadījumu izpētei, tajā ir norādīts uz novatoriskām iniciatīvām, kas uzlabo mājokļu pieejamību cenas ziņā, to piekļūstamību un ilgtspēju. Pētījumā sniegti ieteikumi, kas īstenojami līdz 2030. un 2050. gadam atbilstīgi ES mērķiem attiecībā uz klimatnoturību, sociālo taisnīgumu un ekonomikas izaugsmi. Tas sniedz stratēģisku pārskatu par to, kā mājokļu politiku pielāgot mainīgajām problēmām, vienlaikus veicinot kopienas labbūtību.

Kādi ir svarīgākie pētījuma konstatējumi?

Digitalizācija sniedz nozīmīgas iespējas uzlabot mājokļu plānošanas, būvniecības un apsaimniekošanas efektivitāti, iespējams, samazinot izmaksas un uzlabojot ilgtspēju. Tomēr tās pašreizējā ietekme uz izmaksu ietaupījumiem ir ierobežota. Galvenie šķēršļi, kas kavē progresu digitālajā jomā, ir tradicionālie ieinteresēto personu uzskati, priekšstats par investīciju zemu atdevi, augstas īstenošanas izmaksas, kā arī stimulu, apmācības un noteikumu trūkums. Lai pilnībā atraisītu digitalizācijas potenciālu, ir būtiski veikt turpmākas investīcijas digitālajā infrastruktūrā, piemēram, nodrošinot digitālo platformu sadarbību.

Sociālās ekonomikas struktūru (ierobežotas peļņas mājokļu apvienību, sabiedriskā labuma organizāciju, kooperatīvu) iesaistīšana ir daudzsološs politikas jaunievedums pašreizējo mājokļu problēmu risināšanai. Minētās struktūras piedāvā rentablus, labi izstrādātus mājokļu risinājumus, kas veicina kopienu saliedētību un sekmē dzīvojamā fonda stabilitāti ilgtermiņā. Piemēram, Vīnē bezpeļņas un ierobežotas peļņas mājokļiem, kas veido 30 % no pilsētas kopējā dzīvojamā fonda, ir izšķiroša nozīme mājokļu tirgus stabilizēšanā, jo tie rada cenu pazemināšanas efektu. Tas palīdz saglabāt īres maksu pieņemamā līmenī un novērš tirgus izkropojumus.

Kādi ir jūsu galvenie, no konstatējumiem izrietošie ieteikumi rīcībai un turpmākai izpētei?

Vidējā termiņā ES mājokļu politikā par prioritāti būtu jānosaka “Jauns Eiropas kurss cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu sociālo mājokļu jomā” un “Mājokļu direktīva”, lai visās dalībvalstīs īstenotu vienotu pieeju. Valstīm būtu jāveicina novatoriski modeļi, piemēram, kooperatīvi un ierobežotas peļņas mājokļi, jāsnodrošina elastīgs

finansiālais atbalsts mājokļu projektiem un jāizmanto digitālie rīki mājokļu risinājumu uzlabošanai.

Ilgtermiņā mājokļu politikā būtu jāizmanto stratēģiska un ilgtspējīga pieeja, kurā uzsvērti vietējie risinājumi un pastāvīga uzraudzība. Digitalizācija ir jāstandartizē ar tiesību aktiem, izmantojot aprites ekonomikas praksi, piemēram, banku aizdevumus, kas saistīti ar būvniecības apritīgumu, īres stimulus, kuru pamatā ir energoefektivitāte, un vietējās finansēšanas iniciatīvas. Turklāt "sociālo mājokļu" jēdziens būtu jāpaplašina, iekļaujot arī ģimenes ar vidējiem ienākumiem, līdzīgi Vīnes "sociālo mājokļu" modelim, kas veicina sociālo daudzveidību un novērš ģentrifikāciju. Ir arī būtiski koncentrēties gan uz jaunceltnēm un renovāciju, gan uz neizmantotu ēku pārprofilēšanu, lai patiešām apmierinātu mājokļu vajadzības.

Turpmākajos pētījumos galvenā uzmanība būtu jāpievērš iekļaujošām pieejām pilsētplānošanas, būvniecības un mājokļu nodrošināšanas jomā, lai visiem iedzīvotājiem uzlabotu pieejamību. Tajā būtu arī jāizpēta jauno tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un automatizācijas, ietekme uz izmaksu ietaupījumiem un mājokļu attīstības un apsaimniekošanas efektivitāti. Turklāt pētījumā būtu jāapzina novatoriski mājokļu modeļi visās ES dalībvalstīs, noskaidrojot stratēģijas, kas var uzlabot gan pieejamību cenas ziņā, gan ilgtspēju.

[Pētījumu](#) pasūtīja EESK pēc Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas pieprasījuma.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

[Konkurētspējas kompass nenodrošina līdzsvaru starp uzņēmumu vajadzībām un darba ņēmēju tiesībām](#)

Eiropas Arodbiedrību konfederācija (ETUC) - Eiropas lielākā arodbiedrību organizācija, kas Eiropas līmenī pārstāv 45 miljonus darba ņēmēju, - ir atteikusies apstiprināt Konkurētspējas

kompasu - Eiropas Komisijas plānu ES ekonomikas stimulēšanai. ETUC uzskata, ka kompass tā pašreizējā veidolā ir nepieņemams. Mēs ar Eiropas Arodbiedrību konfederācijas ģenerālsekretāri Esther Lynch apspriedām darba ņēmēju lielākos iebildumus pret kompasu, kā arī Eiropas sociālo tiesību pilāra nākotni apstākļos, kad aizvien skaļāki kļūst aicinājumi krasi samazināt regulējumu un vairāk koncentrēties uz konkurētspēju.

ES arodbiedrības jau ir izteikušas neapmierinātību ar jaunāko Eiropas Komisijas plānu, kā atdzīvināt ES ekonomiku. Kas, jūsprāt, ir Komisijas izstrādātā Konkurētspējas kompasa lielākā nepilnība? Kuri plānā iekļautie priekšlikumi jums šķiet īpaši satraucoši?

Galvenā problēma saistībā ar Eiropas Komisijas Konkurētspējas kompasu ir tā, ka tajā par prioritāti izvirzīta deregulācija, nevis investīcijas, kas vajadzīgas, lai radītu kvalitatīvas darbvietas, izstrādātu spēcīgu Eiropas rūpniecības politiku un nodrošinātu kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus. Tāpat, lai arī kompasā ir atzīta kvalitatīvu darbvietu nozīmība konkurētspējīgā ekonomikā, tas nevis ierosina nepieciešamos tiesību aktus, lai nostiprinātu tiesības, uzlabotu darba apstākļus un sekmētu koplīguma sarunas, bet gan apdraud šo prioritāti, veicinot deregulāciju, kas var novest pie darba apstākļu pasliktināšanās un darbvietu nestabilitātes.

Viens no visbīstamākajiem priekšlikumiem ir ieviest 28. režīmu uzņēmumiem, kas ļautu uzņēmumiem darboties ārpus valstu darba tiesībām. Tas varētu nopietni apdraudēt darba tiesību aktus visā Eiropā, radot sacensību par iespējami zemāku darba ņēmēju tiesību un aizsardzības līmeni.

Arī pārmērīgas reglamentēšanas (gold plating) jeb valdību iespējas pieņemt tiesību aktus, kas pārsniedz ES direktīvās noteikto standartu obligāto minimumu, aizliegums ir ļoti problemātisks. ES direktīvu pamatā esošā ideja, [atšķirībā](#) no ES regulām, ir visām valstīm noteikt standartu obligāto minimumu. Šāda minimuma uzskatīšana par iespēju griestiem ne tikai apdraudētu šo ideju, bet arī būtiski kaitētu strādājošajiem, un tas nozīmētu, ka tiktu iznīcināts ar smagu darbu panāktais progress veselības aprūpes, izglītības, darba aizsardzības un taisnīga atalgojuma jomā, kas ir tikai daži piemēri.

Problēmas rada arī kompasā izteiktais aicinājums veikt pensiju reformas, pamatojoties uz ilgāku darba mūžu, jo tas darba ņēmējiem uzliek nesamērīgu slogu, nepievēršoties vajadzībai pēc ilgtspējīgām un taisnīgām pensiju sistēmām.

Turklāt kompass lielā mērā nosveras uz uzņēmumu labuma pusi un daudz solījumu dod uzņēmumu grupām, taču neuzņemas konkrētas saistības attiecībā uz tiesību aktiem, kas būtu izdevīgi strādājošajiem. Piemēram, nav paredzēti pasākumi, ar kuriem nodrošināt, ka publiskās investīcijas tiek izmantotas kvalitatīvu darbvietu izveidei, nevis vienkārši uzņēmumu peļņas vairošanai.

Kopumā Konkurētspējas kompass nelīdzsvaro uzņēmumu vajadzības ar darba ņēmēju tiesībām un labbūtību, un tas priekšlikumu tā pašreizējā formā padara par nepieņemamu.

Vai uzskatāt, ka tagad varētu būt apdraudēta Eiropas sociālo tiesību pīlāra (ESTP) īstenošana?

Uz papīra Komisija savā nesen publicētajā [2025. gada darba programmā](#) ir atkārtoti apņēmusies atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāru. Tomēr praksē darba programmā kopš 2019. gada nav iekļauta neviena sociālās likumdošanas iniciatīva.

Toties Komisija nākamajam gadam ir ierosinājusi astoņus “vienkāršošanas” tiesību aktus. Pārmērīgs administratīvais slogs nepatīk nevienam, un arod biedrības šajā saistībā aktīvi iesaka risinājumus, piemēram, vienkāršot [noteikumus par publisko iepirkumu](#).

Tomēr ir acīmredzams, ka problēmas, ar kurām saskaras Eiropa, netiks atrisinātas ar vienkāršošanu.

Lielākais apdraudējums sociālo tiesību pīlāra īstenošanai ir masveida atlaišanas vilnis, kas veļas pāri Eiropai. Tas apdraudēs algas un darbvietu drošību, kā arī pensijas, sociālo aizsardzību un daudzus citus pīlāra principus.

Ir jānodrošina investīcijas, lai aizsargātu un radītu kvalitatīvas darbvietas, tostarp SURE 2.0 instruments un spēcīgs ES investīciju mehānisms, kā arī jāpieņem nepieciešamās likumdošanas iniciatīvas, lai garantētu

kvalitatīvas darbvietas.

Ja tā nav regulatīvā sloga samazināšana, tad kāds būtu pareizais veids, kā Eiropas Savienībai palielināt savu nozīmīgumu pašreizējā globālajā ekonomikas kontekstā?

Apstākļi, kas noveda pie iepriekšminētās atlaišanas, bija saistīti ar investīciju trūkumu. Tas attiecas gan uz privātiem, gan publiskiem ieguldījumiem.

Korporācijas ir pārvirzījušas investīcijas no darba ņēmēju atalgojuma un tik ļoti nepieciešamās pētniecības un izstrādes uz dividendu izmaksu, kas ir neproduktīvi, un akciju atpirkšanu, kavējot zaļās un tehnoloģiskās attīstības norises Eiropā.

Dažu pēdējo gadu laikā ASV un Ķīna ir sākušas lielus publisko investīciju viļņus. Tīkmēr ES bija aizņemta ar jaunu noteikumu pieņemšanu, liekot dalībvalstīm veikt taupības pasākumus.

Eiropas Savienībai ir steidzami jāmaina kurss. Masveida publiskās investīcijas – kopā ar sociālajām prasībām, kas nodrošinātu, ka šādas investīcijas rada kvalitatīvas darbvietas, – ir priekšnoteikums Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai.

Esther Lynch ir [Eiropas Arodbiedrību konfederācijas](#) (ETUC) ģenerālsekretāre. Viņai ir plaša pieredze arodbiedrību darbības jomā Īrijā, Eiropā un starptautiskā līmenī, un viņa ir bijusi gan ETUC ģenerālsekretāra vietniece, gan konfederālā sekretāre. Pildot pienākumus, viņa vadīja centienus stiprināt darba ņēmēju un arodbiedrību tiesības, ietekmējot svarīgas direktīvas par pienācīgu minimālo algu, pārredzamiem un paredzamiem darba apstākļiem un trauksmes celšanu. Viņa ir vadījusi arī kampaņas par Eiropas sociālo tiesību pīlāru un taisnīgu atalgojumu. Pateicoties viņas darbam, tika noteiktas 15 juridiski saistošas ekspozīcijas robežvērtības kancerogēniem un noslēgti sociālo partneru nolīgumi par digitalizāciju un reproduktīvajai sistēmai toksiskām vielām. Būdamā pārliecināta feministe, Esther Lynch iestājas par to, lai netiktu pieļauts pārāk zems novērtējums par darbu, ko lielākoties veic sievietes.

ETUC pārstāv 45 miljonus biedru no 94 arodbiedrību organizācijām 42 Eiropas valstīs un 10 Eiropas Arodbiedrību federācijām.

Izzi?ot? iecere atcelt regul?jumu ir solis pareizaj? virzien?

Kinga Grafa

Eiropas uzņēmumi joprojām saskaras ar pārmērīgu birokrātiju, regulējuma sadrumstalotību un pieaugošām izmaksām. Šis pārmērīgais regulējums kavē to izaugsmi un neļauj tiem tikt līdz konkurentiem citviet pasaulē. Eiropai ir jāpārtrauc šis apburtais loks - uzņēmējiem vajadzīgas reālas pārmaiņas, nevis vēl plašāka to pašu šķēršļu analīze, par kuriem zināms jau gadiem ilgi. “Šis ir svarīgs brīdis, lai pārietu no vārdiem uz darbiem,” raksta Polijas Uzņēmumu konfederācijas

Lewiatan pārstāve Kinga Grafa.

Eiropas Komisija nesen nāca klajā ar Konkurētspējas kompasu, proti, ceļvedi nākamajiem pieciem gadiem, kura mērķis ir stiprināt ES ekonomisko pozīciju un atbalstīt Eiropas uzņēmumus. Komisijas ierosinātais rīcības virziens ir pareizs. Uzņēmumi jau sen aicina veikt šādas pārmaiņas un padarīt “konkurētspēju” un “vienoto tirgu” par galvenajām prioritātēm. Taču, ja ES vēlas konkurēt pasaules mērogā, tai jārikojas jau tagad. Balstoties uz spēcīgu ekonomiku, steidzami jāracionalizē regulējums, jāsamazina enerģijas izmaksas un jānodrošina efektīvs atbalsts investīcijām un inovācijai. Tā kā ģeopolitiskā vide kļuvusi nestabila, mums arī jāpabeidz brīvās tirdzniecības nolīgumi ar nozīmīgiem partneriem, piemēram, nolīgumi, kas attiecas uz piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām.

Pašlaik Eiropas uzņēmumi joprojām saskaras ar pārmērīgu birokrātiju, regulējuma sadrumstalotību un pieaugošām izmaksām. Konkurenti citviet pasaulē aug straujāk, savukārt pārmērīgs regulējums kavē Eiropas uzņēmumu izaugsmi. Eiropas Komisijai jāierosina konkrētas reformas, kas reāli uzlabos ES uzņēmējdarbības vidi. Konkurētspējas kompass aplūko lielākos šķēršļus ES izaugsmei un produktivitātei, piemēram, augstās enerģijas izmaksas, pārmērīgo regulējumu un prasmju un darbaspēka trūkumu. Tas ir pareizais rīcības virziens, bet vissvarīgākais ir to īstenot praksē. Tas nozīmē, ka vajadzīgi tiesību aktu priekšlikumi un rīcības plāni, kas veicina konkurētspēju un neierobežo to.

Vienotais tirgus ir viens no lielākajiem Eiropas integrācijas sasniegumiem, taču tā potenciāls ir pilnībā jāizmanto. Nav pieņemami, ka vienotā tirgus šķēršļi, kas apzināti pirms 20 gadiem, joprojām pastāv. ES Padomes prezidentvalstij Polijai ir iespēja to mainīt, un pakalpojumu sniegšanas brīvība ir viena no tās galvenajām prioritātēm. Tas ir ļoti svarīgi ne tikai transporta nozarei, bet arī augošajai to uzņēmumu grupai, kas piedāvā profesionālos pakalpojumus. Diemžēl *E. Letta* un *M. Draghi* ziņojumos šim jautājumam nav pievērsta pietiekama uzmanība. *E. Letta* koncentrējās tikai uz būvniecību un mazumtirdzniecību, savukārt *M. Draghi* neņēma vērā Komisijas aplēses par papildu pasākumiem, kas varētu atraisīt pakalpojumu tirgus potenciālu. Pozitīvi vērtējams tas, ka *S. Niinistö* ziņojumā uzsvērtā pakalpojumu loma noturības un drošības stiprināšanā. Nevienam nav jāpārliecina, cik svarīgi tas ir pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā. Minēto apsvērumu dēļ Komisija ierosina “28. režīmu” – vienotu noteikumu kopumu, kas attiecas uz nodokļiem, darba tiesībām un uzņēmējdarbības tiesībām. Šīs iniciatīvas mērķis ir vienkāršot pārrobežu darbības, it īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, taču pašlaik mums nav pietiekami daudz informācijas par priekšlikumu, lai to varētu novērtēt.

Paziņojums par regulējuma atcelšanu un tiesību aktu racionalizēšanu nepārprotami ir solis pareizajā virzienā. Tomēr tagad pienācis laiks priekšlikumus īstenot praksē, un šie centieni nedrīkst aprobežoties tikai ar ziņošanas sloga mazināšanu. Mēs ceram, ka Komisija veiks rūpīgu ES tiesību aktu revīziju, pēc kuras izskanēs konkrēti priekšlikumi, kā ātri uzlabot ES normatīvo vidi.

Mēs ar nepacietību gaidām Vienotā tirgus forumu, kas notiks Krakovā, un sabiedriskās apspriešanas, kurā piedalījās *Lewiatan* locekļi, secinājumus. Mērķis būs sagatavot nākamo vienotā tirgus stratēģiju.

Šis ir svarīgs brīdis centienos pāriet no vārdiem uz darbiem un īstenot risinājumus, kas patiešām atraisa Eiropas uzņēmumu attīstības potenciālu. Lai rastu risinājumus, kas atbilst uzņēmumu reālajām vajadzībām, būtiska nozīme būs ES iestāžu un sociālo partneru dialogam. Ja nepieņemsim drosmīgus lēmumus, zaudēsim vērtīgu laiku un atpaliksim no globālajiem konkurentiem.

Kinga Grafa ir [Lewiatan Confederation](#) ģenerāldirektora vietniece Eiropas lietās un *BUSINESSEUROPE* pastāvīgā delegāte. Pēc izglītības būdama politikas zinātniece un žurnāliste, ar ES darbību saistīto pieredzi viņa ieguva, strādājot Eiropas integrācijas komitejas birojā (2008.–2009. gads) un Eiropas Parlamentā

Future 500: mērogot Eiropas uzņēmumus globāliem panākumiem

“Ir pienācis laiks spert konkrētu soli tālāk par Draghi ziņojumu, pirms tas pazūd politikas gaitēnos. Mums ir vajadzīgi labi stratēģi un politikas veidotāji, kas spēj raudzīties tālāk par šo ziņojumu un izstrādāt ES rūpniecības politikas stratēģijas,” saka Horvātijas uzņēmējs un zinātnieks Stjepan Orešković. Kopā ar Atlantijas padomes transatlantiskās domnīcas vecāko direktoru Jörn Fleck publiskajā starptautiskajā konferencē Conclave II Briselē viņš

iepazīstināja ar vērienīgo iniciatīvu “Future 500”. “Future 500” kā daļa no plašākas Atlantijas padomes platformas “SEEUS Futures” ir vērsta uz to, lai apzinātu un atbalstītu 500 Eiropas uzņēmumus, kuri orientēti uz būtisku izaugsmi un globālu ietekmi. Tās mērķis ir atbalstīt Eiropas jaunos uzņēmējus, kuri konkurē pasaules mērogā, stiprinot Eiropas klātbūtni starptautiskajā ekonomikas arēnā. Stjepan Orešković mums pastāstīja vairāk par šo projektu.

Vai varat īsumā iepazīstināt ar projekta “Future 500” pamatideju?

Pamatojoties uz atziņām, kas izklāstītas svarīgos ziņojumos par Eiropas nākotni – kurus sagatavojuši Draghi, Letta un Heitor – un kuri tikuši analizēti gan no zinātnieku, gan no uzņēmēju skatupunkta, šī iniciatīva rada vairākus kritiskus jautājumus: kas īstenos šos konkurētspējas plānus un nesen publicēto Konkurētspējas kompasu? Kādi mehānismi tiks izmantoti? Kādas būs izmaksas? Un kādi ieguvumi ir gaidāmi salīdzinājumā ar nesen strauji augošo ASV uzņēmumu izmaksām? Projekts “Future 500” ir SEEUS platformas stūrakmens, kas pārstāv ASV, ES un Dienvidaustrumeiropu, un tā mērķis ir palielināt pamanāmību un sadarbību starp šiem reģioniem. Tā ir stratēģiski izstrādāta, lai risinātu Eiropas neatliekamo vajadzību uzturēt dinamisku vidi, kas vietējos uzņēmumus paceļ pasaules mēroga līderpozīcijās. Iniciatīva ir vērsta uz riska kapitāla nodrošināšanu, stratēģiskiem norādījumiem un starptautisku tīklu veidošanu, mācoties no tādiem ekspertiem kā no Harvardas Universitātes un **Beata Jaworcik** no ERAB, lai izstrādātu tādu 21. gadsimta rūpniecības politiku, kas ievērojami uzlabo mūsu konkurētspēju.

Vai jums jau ir potenciālas kandidatūras 500 uzņēmumiem, kurus plānojat izvēlēties? Kādas ir pamatprasības, kas jāizpilda uzņēmumam, lai tas tiktu izvēlēts?

Lai gan konkrēti uzņēmumi vēl nav izvēlēti, “Future 500” mērķgrupa būs uzņēmumi ar mērogojamību un straujas izaugsmes potenciālu. Process būs atklāts un nepārtraukts, un prioritāte tajā būs tam, cik daudzsoļos ir ekonomiskās perspektīvas, inovācijai un stratēģiskajai nozīmei attiecīgajās nozarēs. Mēs arī centīsimies veidot partnerības ar daudzpusējām attīstības bankām un investoriem, kas jau atbalsta uzņēmumus, lai tie kļūtu par konkurētspējīgu spēku. Galvenā uzmanība tiek pievērsta uzņēmumiem, kas jau ir apliecinājuši stabilu izaugsmi, inovatīvas spējas un mērķi izvērst darbību pasaules mērogā. Tas nodrošina, ka uzņēmumi ir ne tikai tirgus līderi, bet arī tehnoloģiju un uzņēmējdarbības modeļu celmlauži. Mēs

balstīsimies uz pieredzi, kas gūta tādos lielos projektos kā “Scale-Up Europe”, kas apvieno dibinātājus, investorus, vadošos darbiniekus un zinātniekus un kuru uzdevums ir padarīt Eiropu par mājvietu līderiem tehnoloģiju jomā. ES kandidātvalstīm šie potenciāli atlasītie uzņēmumi ir īpaši svarīgi — tie iemiesos jaunās ekonomikas principus un kalpos par paraugu vērienīgiem, starptautiski konkurētspējīgiem uzņēmumiem, kuri lielākoties nav atkarīgi no valstu nodokļu maksātāju līdzekļiem.

Cik optimistiski raugāties uz Eiropas globālās konkurētspējas potenciālu?

Pastāv ievērojams optimisms attiecībā uz Eiropas spēju stiprināt savu globālo konkurētspēju, atsakoties no dominējušās sevi žēlojošās attieksmes. Kopš minētās tirgus augšupejas sākuma 2022. gada beigās eurozonas akciju kopējā peļņa pārsniedza S&P 500, ja atskaitām Nvidia. Eiropas sociālās un veselības aprūpes sistēmas ilgāk uztur cilvēku veselību un aktivitāti ar daudz zemākām izmaksām, un tām ir pozitīva ietekme uz mūsu ekonomikas produktivitāti un konkurētspēju pasaules mērogā.

Mēs mēģinām atspoguļot Imanuela Kanta jēdzienu “patiesss entuziasms”, ko viņš minēja Francijas revolūcijas kontekstā. Šāda domāšana var problēmas pārvērst motivējošā spēkā, kas noved pie šķietami neuzvaramas apņēmības. Mums vajag mazāk treknu kaķu un klēpja sunīšu — bagātas, pašapmierinātas elites un pārmērīgi paklausīgu un pieticīgu sekotāju — kuri ir bijuši iecienīti pēdējās divās desmitgadēs. Tā vietā mums ir vajadzīgs vairāk “izsalkušu jaunu cilvēku” — motivētu, ambiciozu indivīdu, kuri ir gatavi pieņemt izaicinājumus.

Iniciatīvas “Future 500” mērķis ir proaktīvi risināt hroniskas problēmas, kas iezīmētas konkurētspējas ziņojumos, piemēram, vajadzība pēc drosmīgām inovācijām un uzņēmumu mērogošanas. Eiropas globālais stāvoklis lielā mērā būs atkarīgs no tās spējas integrēt progresīvas tehnoloģijas, attīstīt uzņēmējdarbības talantus un pilnveidot rūpniecības politiku, lai atbalstītu iekļaujošu izaugsmi. Izmantojot labi izglītoto darbaspēku, bagātīgo inovatīvo mantojumu un tradicionālās un jaunās rūpniecības nozares — un risinot tādus jautājumus kā regulējuma sadrumstalotība un tirgus nelīdzsvarotība — iniciatīvas mērķis ir radīt auglīgu vidi uzņēmumu vadītājiem un novatoriem.

Īsumā, iniciatīva “Future 500” iezīmē svarīgu soli Eiropas ekonomiskās ainas testēšanā, pozicionējot kontinentu kā pasaules mēroga konkurentu, atbalstot uzņēmumus ar augstu potenciālu un stiprinot uzņēmējdarbības ekosistēmu. Nav izredžu uzvarēt konkurencē, nezinot, kas ir mūsu konkurenti.

Dr. Stjepan Orešković ir zinātnieks un uzņēmējs. Viņš ir Eiropas Zinātnes un mākslas akadēmijas loceklis un [Bosqar Invest](#) dibinātājs. Viņa ģimenes vadībā Bosqar Invest piecu gadu laikā palielināja savu darbaspēku no 300 līdz vairāk nekā 16 000 darbinieku, parādot iespaidīgu augšanas stratēģiju, kas integrē zinātni, tehnoloģijas, ieguldījumus no pensiju un citiem fondiem un uzņēmējdarbības drosmi — vitāli svarīgu pieeju, kas atbalstīta Draghi ziņojumā. Šis stratēģiskais uzsvars, visticamāk, ietekmēja to, ka Atlantijas padome iniciēja viņa izklāstīto projektu “Future 500”.

ECCJ saka “n?” Omnibus paketei: korporat?vaj?m interes?m nevajadz?tu virz?t ES politiku

Eiropas Komisija drīzumā nāks klajā ar tiesību aktu reformu kopumu attiecībā uz uzņēmumu ziņošanas pienākumiem, kas pazīstams kā “Omnibus pakete”. Paketes mērķis ir vienkāršot un racionalizēt ilgtspējas noteikumus, padarot ziņošanas pienākumus uzņēmumiem vienkāršākus. Kopš tās paziņošanas novembrī tā ir radījusi satricinājumu viļņus visā Eiropas Savienībā, rosinot plašas debates un iebildumus no dažādām

grupām. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas (PSO), arodbiedrības, uzņēmumi, investori, juristi un zinātnieki ir pauduši bažas par Omnibus paketes potenciālu izraisīt deregulāciju, mudinot Komisiju aizsargāt, nevis vājināt šos instrumentus. Andriana Loredan no Eiropas Korporatīvā tiesiskuma koalīcijas (ECCJ) skaidro, kas ir uz spēles un kāpēc tādas PSO kā ECCJ iebilst pret Omnibus paketi.

Konkurētspēja tiek izmantota kā iegansts deregulācijai attiecībā uz tik ļoti nepieciešamajiem ilgtspējas noteikumiem

Omnibus pakete ir vērsta uz trim galvenajiem ilgtspējas instrumentiem, kas ir Eiropas zaļā kursa pamatā, proti, Direktīvu par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu (CSRD), Direktīvu par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju (CSDDD) un Taksonomijas regulu. Šī pakete ir tiešs rezultāts jaunajai Komisijas virzības maiņai, kas sākās ar Mario Draghi ziņojumu par Eiropas konkurētspējas nākotni 2024. gada septembrī. Draghi ziņojumā ES tirgu stagnācija daļēji tiek skaidrota ar pārmērīgu regulatīvo slogu uzņēmumiem, vienlaikus ērti neievērojot citus svarīgus faktorus, piemēram, naftas, gāzes un pārtikas inflāciju, ko izraisa starptautisku uzņēmumu spekulācijas. Saskaņā ar Draghi ziņojumu ES ilgtspējas ziņojumu sniegšanas un pienācīgas rūpības sistēma ir būtisks regulatīvā sloga avots. Bez pierādījumiem, kas ilgtspējas tiesību aktus saistītu ar šķietamo ES konkurētspējas trūkumu, šī šaurā perspektīva ir kļuvusi par ieganstu iespējamai ilgtspējas tiesību aktu demontāžai kopumā.

Ar šo konkrēto Omnibus paketi Komisija plāno vienkāršot dažus no viskritiskākajiem nesen pieņemtajiem instrumentiem, lai pievērstos lielo uzņēmumu ietekmei uz cilvēkiem un vidi. Tas ietver CSDDD, kas tika pieņemts tikai pagājušajā gadā un vēl nav ieviests.

Jebkuras diskusijas par “Omnibus” saturu pagaidām joprojām ir spekulatīvas. Tomēr viens no būtiskākajiem riskiem, kas saistīti ar Omnibus, ir ilgtspējas instrumentu lēģislatīvā atvēršana no jauna, kā rezultātā varētu tikt pārskatīti galvenie noteikumi (piemēram, civiltiesiskās atbildības vai klimatiskās pārkārtošanās plāni CSDDD ietvaros). ECCJ stingri iebilst pret iepriekš saskaņoto ilgtspējas tiesību aktu atvēršanu no jauna. Tas palielinātu regulatīvo nenoteiktību, apdraudētu to, kā uzņēmumi ievēro cilvēktiesības un vides aizsardzības prasības, un sodītu iniciatorus.

Nesamērīga uzņēmumu ietekme nepilnīgā apspriešanās procesā

Paziņojums par “Omnibus” paketi un Komisijas priekšlikuma izstrāde ir notikusi pilnīga pārredzamības trūkuma apstākļos un neņemot vērā ne ES Līgumu tiesību aktus, ne pašas Komisijas procesuālos noteikumus.

Komisija plāno iesniegt savu Omnibus iniciatīvu ļoti īsā termiņā, kas neļauj veikt pienācīgu ietekmes novērtējumu un sabiedrisko apspriešanu. Šāda pieeja nav savienojama ar tiesībām piedalīties ES lēmumu pieņemšanas procesos, kas ir demokrātijas princips, kuru aizsargā ES Līgumu tiesības. Tas ir pretrunā arī Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņēm, kas paredz plašu un pārredzamu apspriešanos ar ieinteresētajām personām Komisijas politikas veidošanas procesā.

Tā vietā Komisija 2025. gada februārī rīkoja [šķietamu apspriešanos](#) – t. s. “[reālās situācijas pārbaudi](#)”, kurā piedalījās neliela, selektīva ieinteresēto personu grupa – galvenokārt lieli uzņēmumi un uzņēmumu apvienības. Daudzi no šiem uzņēmumiem pašlaik saskaras ar tiesvedību par cilvēktiesību vai vides aizsardzības pārkāpumiem savā darbībā vai vērtības ķēdē. Tādējādi tie ir ieinteresēti uz darba ņēmēju, vietējo kopienu un klimata rēķina vājināt ilgtspējas tiesību aktus. Turklāt lielo uzņēmumu nesamērīgi augstā pārstāvība krasi kontrastē ar pilsoniskās sabiedrības nepietiekamo pārstāvību. PSO, arodbiedrības un mazie uzņēmumi bija pārstāvēti tikai simboliski, savukārt no korporatīvās ļaunprātīgas izmantošanas cietušie un uzņēmumi, kas atbalsta ilgtspējas noteikumus, bija pilnībā izslēgti no apspriešanās.

Omnibus pakete: potenciāls drauds vērienīgām rīcībpolitikām klimata jomā

Priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena un komisārs Valdis Dombrovskis, kurš pārrauga visu “vienkāršošanas” virzību, šķiet, pielāgojas vislielāko, visspēcīgāko korporāciju darba kārtībai. Konkrētāk, Komisijas galvenie partneri tā sauktās reālās situācijas pārbaudes laikā ietvēra uzņēmumus, kuru uzņēmējdarbība būtiski veicina klimata pārmaiņas un kuri ir ieinteresēti klimata saistību samazināšanā, piemēram, uzņēmumus naftas, gāzes, naftas ķīmijas, autobūves un finanšu nozarēs. Ņemot vērā pašreizējo klimata krīzi un tās negatīvo ietekmi uz cilvēkiem un vidi, tas rada bažas par to, vai Omnibus pakete būs solis atpakaļ klimata politikas jomā.

Komisijas prioritātei vajadzētu būt īstenošanai, nevis deregulācijai

Ja Komisija patiešām ir norūpējusies par konkurētspēju un regulatīvā sloga samazināšanu, kā arī cilvēktiesībām un klimatisko taisnīgumu, tai būtu jāapsver, kā efektīvi īstenot ilgtspējas instrumentus. To var viegli izdarīt, izstrādājot pamatnostādnes, lai palīdzētu uzņēmumiem un dalībvalstu iestādēm, kā noteikts CSDDD, kā arī attīstot finansējumu un spēju veidošanu. Šī pieeja novērstu Draghi ziņojumā pausto kritiku par norādījumu trūkumu, lai atvieglotu ES ilgtspējas tiesību aktu piemērošanu.

Visbeidzot, svarīgu ilgtspējas noteikumu slepena pārrakstīšana aiz slēgtām durvīm ar dažām pasaules lielākajām korporācijām diez vai būtu veids, kā panākt patiesu konkurētspēju.

Andriana Loredan ir politikas speciāliste Eiropas Korporatīvā tiesiskuma koalīcijā (ECCJ) un kopš priekšlikuma pirmās publicēšanas 2022. gadā bija iesaistīta Direktīvas par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju atbalstīšanā. Iepriekš viņa ir strādājusi uzņēmējdarbības un cilvēktiesību jomā no piespiedu darba perspektīvas starptautiskajā organizācijā “Anti-Slavery International”.

[Neapdraudiet vairāk desmitgadēs ar lielām piliem gētos sasniegumus vides, sociālaj un ekonomikas jomā?](#)

ES ir jāpretojas vilinošajai deregulācijas dziesmai, jo tā tikai radītu nenoteiktību uzņēmumiem, vājinātu uz ilgtspēju balstītu konkurētspēju un mazinātu iedzīvotāju labbūtību un uzticēšanos, norāda Danny Jacobs, Flandrijas vides tīkla *Bond Beter Leefmilieu (BBL)* ģenerāldirektors. Viņš mums darīja zināmas vides NVO bažas par ES jaunāko priekšlikumu vienkāršot noteikumus, kas, viņuprāt, var atstāt novārtā Eiropas zaļā kursa galvenos mērķus.

Vai varat komentēt Komisijas jaunākās iniciatīvas par deregulāciju, piemēram, Konkurētspējas kompasu vai “Omnibus” paketi?

Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar ekonomiski virzītu programmu deregulācijai un vienkāršošanai, kas var apdraudēt ar lielām pūlēm gūtos panākumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā. Šī spriedze starp Eiropas *acquis* pielāgošanu un saglabāšanu apgrūtina ES virzību uz skaidru kursu.

Komisijas konkurētspējas kompass, kas tika prezentēts janvāra beigās, atspoguļo uzņēmumu bažas par enerģijas izmaksām un ekonomikas problēmām, taču atstāj novārtā tādas svarīgas prioritātes kā nulles piesārņojums un iedzīvotāju labbūtība, nespējot virzīt Eiropas ekonomiku uz tīru, pārticīgu un aprītīgu nākotni. Kompass rada risku Eiropai novirzīties no ceļa. Konkurētspējīgas dekarbonizācijas veicināšana, neiekļaujot sociālos un vidiskos mērķus, apdraud pašu ES iestāžu mērķi – kalpot kopējam labumam un to aizstāvēt.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijām bažas raisa kompasā norādītais riskantais 25 % vienkāršošanas mērķis. Lai gan noteikumu racionalizēšana ir vērtējama atzinīgi, vienkāršošana bez rūpīga novērtējuma varētu apdraudēt kritisko veselības, sociālo un vides aizsardzību. Uzņēmējdarbības inovāciju kavē nevis regulējums, bet gan skaidru noteikumu trūkums. Turpmāka deregulācija radītu tikai nenoteiktības gaisotni, kas sodītu pirmos virzītājus – vadošos uzņēmumus – un vienlaikus apdraudētu progresu un ilgtspēju.

Mēs arī baidāmies, ka šis vienkāršošanas impulss notiks uz vides un sociālo mērķu rēķina. Direktīvā par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu (CSRD), Direktīvā par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju (CS3D) un ES taksonomijā ir daudz trūkumu, un tie nav bijuši tik tālejoši, cik tie varētu būt. To turpmāka pavājināšana no jau tā zemā sākumpunkta padarītu šīs direktīvas bezjēdzīgas.

Vēl viens konkrēts piemērs iezīmē to, kas pašlaik notiek. Flandrija pēdējos gados ir saskārusies ar milzīgu PFAS problēmu: liela daļa mūsu teritorijas ir piesārņota ar šīm ķīmiskajām vielām, un tas skar simtiem tūkstošu iedzīvotāju. Ierobežojums vai aizliegums saskaņā ar tiesību aktiem ķīmikāliju jomā (REACH) tiek uzskatīts par visefektīvāko instrumentu, lai kontrolētu riskus, kurus rada tādas vielas kā PFAS, ko izmanto rūpnieciskajos procesos, kā arī produktos (maisījumos un izstrādājumos). Ja Eiropas Komisija atteiktos no stingra REACH regulējuma, tas palielinātu risku attiecībā uz ekspozīciju bīstamām ķīmiskām vielām, kas ir kaitīgas sabiedrības veselībai. Uzņēmumiem būtu mazāk pienākumu meklēt drošas alternatīvas, kas kavē inovāciju ilgtspējīgā ķīmijā. Vides piesārņojums var palielināties, jo mazāk stingri noteikumi rada vairāk bīstamu noplūžu un atkritumu. Patērētāji ir vairāk pakļauti riskam, jo produkti netiek rūpīgi pārbaudīti attiecībā uz toksiskām vielām. Tā rezultātā Eiropas uzņēmumi varētu atpalikt globālajā pārejā uz drošākiem un videi draudzīgākiem produktiem, zaudējot tirgus daļu konkurentiem, kuri izmanto nākotnes prasībām atbilstošas inovācijas.

Cik cerīgi jūs raugāties uz zaļā kursa likteni, ņemot vērā Komisijas nesen paziņoto kursu Eiropas ekonomikas veicināšanai?

Eiropas Komisijas 2025. gada darba programma satur gan solījumu, gan briesmas. Lai gan tās apņemšanās dekarbonizācijas un cenas ziņā pieejamas enerģijas jomā liecina par potenciālu virzību uz tīrāku un noturīgāku Eiropu, pastāv risks, ka Eiropas zaļā kursa galvenie mērķi tiks atstāti novārtā. Pieaug bažas par

ierosināto “Omnibus” regulu, kas varētu kalpot kā līdzeklis korporatīvās atbildības deregulācijai, aizbaidinoties ar “vienkāršošanu”. Jaunākās tendences liecina, ka vienkāršošanu pārāk bieži izmanto, lai vājinātu būtiskus aizsardzības pasākumus, sākot ar tiesību aktiem ķīmikāliju jomā un beidzot ar lauksaimniecību. Spilgts piemērs ir sasteigtā kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) reforma 2024. gada martā, kas izslēdza zaļos aizsardzības pasākumus. Tagadējā REACH pārskatīšana, kas jau sen bija jāveic, lai aizsargātu sabiedrības veselību un vidi, var tikt pārpakota kā “vienkāršošanas” pasākums nolūkā atvieglot nozares noteikumus.

Tikai pirms dažiem mēnešiem Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena apsolīja turpināt virzību uz visiem Eiropas zaļā kursa mērķiem. Tomēr pašreizējā darba programmā atspoguļojas atšķirīgs stāsts, atceļot prioritātes attiecībā uz mērķiem, kuros rīcība ir vissteidzamākā – it īpaši attiecībā uz nulles piesārņojuma mērķi.

Vai uzskatāt, ka ierosinātā deregulācija varētu negatīvi ietekmēt ilgtspēju un līdz šim panākto progresu?

ES ir jāpretojas vilinošajai deregulācijas dziesmai, kas tikai apdraudētu regulatīvo noteiktību un paredzamību uzņēmumiem, vājinātu uz ilgtspēju balstītu ilgtermiņa konkurētspēju un iedragātu iedzīvotāju labbūtību un uzticēšanos.

ES ir jānodrošina, ka birokrātijas samazināšana nenožīmē vides un sabiedrības veselības aizsardzības samazināšanu. Viedai īstenošanai būtu jāstiprina, nevis jāvājina Eiropas zaļais kurss. Svarīgākās vidiskās un sociālās aizsardzības vājināšana, aizbaidinoties ar birokrātijas samazināšanu, nav ekonomiski spēcīga stratēģija. Tas ir nepārdomāts solis atpakaļ, kas sabotēs pašus noteikumus, kuri izstrādāti, lai mūsu ekonomika atbilstu nākotnes prasībām. Tas viss pastiprina satraucošo risku, ka ilgtspējas jomā tiks pagriezts atpakaļ desmit gadus ilga progress.

Tajā pašā laikā pilsoniskā sabiedrība visā ES saskaras ar pieaugošu spiedienu, ko rada ierobežojoši ārvalstu aģentu tiesību akti, protestu apspiešana un finansējuma samazinājumi, kas apdraud pamattiesības. Eiropas demokrātijas vairogam un gaidāmajai ES pilsoniskās sabiedrības stratēģijai ir jāsniedz vairāk nekā tikai simboliska apņemšanās – tiem jānodrošina tiesiskā aizsardzība, ilgtspējīgs finansējums un strukturēts pilsoniskais dialogs ar ES iestādēm. Komisijas darba programmā prioritāte jāpiešķir demokrātijas aizsardzībai, stiprinot pilsonisko sabiedrību. Bez neatkarīgas un ar resursiem labi nodrošinātas pilsoniskās sabiedrības pati Eiropas demokrātija ir apdraudēta.

Danny Jacobs ir [Bond Beter Leefmilieu – BBL](#) (135 vides NVO federācijas Flandrijā, Beļģijā ģenerāldirektors) un Beļģijas pārstāvis [Eiropas Vides birojā](#) (Eiropas lielākais iedzīvotāju vides organizāciju tīkls, kas pārstāv aptuveni 30 miljonus individuālu biedru un atbalstītāju).

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Šī izdevuma līdzautori

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)

Dimitra Panagiotou (dm)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallet (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatorer

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresse

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

02/2025